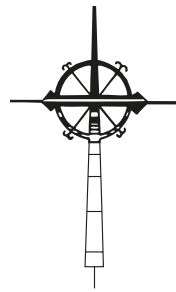

Forssan seurakuntalehti

3•2018

Forssan kirkko 100 vuotta

Musiikkitilaisuudet syksyllä 2018

- la 15.9. klo 18 Forssan kirkon 100-vuotisjuhlakonsertti.
Vapaa pääsy, kolehti musiikkityölle.
- su 7.10. klo 18 Forssan kirkkokuoron 100-vuotisjuhlakonsertti
ja iltakahvit Forssan kirkossa. Vapaa pääsy,
kolehti musiikkityölle.
- su 28.10. klo 18 Suomalainen messu-konsertti Forssan kirkossa.
Alueen kuorojen yhteistyöprojekti. Vapaa pääsy, kolehti.
- su 4.11. klo 18 Tuomas-messu Forssan kirkossa.
- ke 7.11. klo 19 Juice-kirkko Forssan kirkossa. Vapaa pääsy, ohjelma 10€.
Yhteistyössä Kulttuuri-Axelin kanssa.
- pe 9.11. klo 18–22 Valon ja musiikin ilta Forssan kirkossa.
Yhteistyössä Kulttuuri-Axelin ja Lounais-Hämeen
musiikkiopiston kanssa. Vapaa pääsy, ohjelma 5€.
- su 11.11. klo 18 Hanna Ekola ja Virpi Salo Kojjärven kirkossa.
Vapaa pääsy, maksullinen ohjelma.
- to 22.11. klo 18 Pelimannimusiikkia Forssan kirkossa.
Timo Alakotila ja Senni Valtonen.
Vapaa pääsy, ohjelma 10€.
- la 8.12. klo 18 Markon ja Kasperin joulukonsertti Forssan kirkossa.
Vapaa pääsy, maksullinen ohjelma.

Forssan kirkkokuoro 100 vuotta

konsertti 7.10.2018 klo 18 Forssan kirkko, I linja 4

Vapaa pääsy, kolehti musiikkityölle. Tervetuloa!

Forssan kirkko 100 vuotta

Lauantaina 15.9.

Klo 18 juhlakonsertti kirkossa

Sunnuntaina 16.9.

Juhlamessu klo 10,
s. rovasti Risto Heikkilä
– Keittolounas

Päivätillaisuus seurakuntatalolla,
ministeri Sanni Grahn-Laasonen,
nuorten videosesitys

klo 14 kirkon ympärijuoksu lapsille,
kaikille mitali

TERVETULOAA!

PÄÄKIRJOITUS:

Esa Löytömäki
kirkkoherra

Kirkkoa juhlimassa

"Me rakentajat olemme olleet halpoja välikappaleita korkeitten aatteitten palveluksessa". Näin sanaili kirkon arkkitehti Josef Stenbäck 100 vuotta sitten vihkijuhlassa. Hän oli Suomen eturivin kirkkoarkkitehtejä ja ehti suunnitella 35 kirkkoa Suomeen. Välillä loppuivat raaka-aineet, urut viivästivät, sisällissota runteli Suomea ja Forssaa, mutta kirkko jäi kertomaan "korkeista aatteista".

Forssa-yhtiö oli jo aiemmin Axel Wahrenin toimesta lahjoittanut tontin, mutta seurakunnan perustaminen ja kirkon rakentaminen viivästivät. Seurakuntalaiset kokivat matkan pitkäksi Tammeleen ja tarvitsivat oman kokoontumispaikan. Kalliomäen tehdas-asutuksen keskelle oli jäänyt Sählmanin kallio, johon kirkko sopi maamerkiksi. Sinne sitkeän työn tuloksena, hätäaputoimien ja kekseliästä rakennus nousi. Sitä päästiin juhlimaan syksyllä 1918 nuoren tasavallan kompuroidessa vähitellen jaloilleen sisällissodan jäljiltä. "Säilyköön Forssan kirkko kauan tämän yhteiskunnan henkisenä keskipisteenä, olkoon se tehokkaana välikappaleena torjumaan yhteiskuntaa hajottavia ja hävittäviä voimia", totesi Stenbäck puheessaan.

Vapaaherra Palmenilla oli tärkeä rooli. Hän oli ensin empivä rakentamisen suhteen, mutta lopulta tarmokkaasti johti hanketta. Hän sai myös valjastetuksi Suomen eturivin tekijöitä kirkon rakentamiseen. Stenbäckin lisäksi Eric Ehrström vaimoineen oli valtakunnan tason taiteilija ja monissa julkisissa hankkeissa mukana. Hän sai suunnitella lasimaalaukset alttarille. Itse Palmen totesi lopulta kirkosta varsin suurellisesti ja tyytyväisenä: "Valtavalla vuorikummulla kohottaa goottilaiseen tyyliin rakennettu kirkko korkean huipputorninsa taivasta kohti"

Paikallisen leiman antoi yhtiön rakennusmestari Kalle Lekkala, joka oikeastaan tuli pelastamaan rakennustyömaan. Urakka annettiin ensin helsinkiläiselle rakennusyriykselle, mutta työ ei edennyt kunnolla. Lekkalan johdolla forssalaiset muurarit tekivät huolellista työtä. Hankaluutta tuli tiilistä, jotka eivät ensin kestäneet. Linikkalan Heikan mailta sitten saatiin sopiva savi ja monimuotoiset tiilet saatiin valetuksi kirkkoon. Kalle Lekkala johti taidolla työmaata ja ratkaisi monet pulmat rakennusvaiheessa.

Rakennustoimikunnassa oli myös mukana paikallinen insinööri Jalo Elers, joka oli jo suunnitellut Forssan pappilan ja toteuttanut sen rakentamisen. Elers vaikutti vahvasti rakentamisen onnistumiseen. Tarvikkeet ja rakennusaineet loppuivat, mutta lopulta kirkko oli pystyssä. Sisällä seinistä puuttuivat koristeet eikä ollut vielä kattokruunuja, mutta syyskuuisena sunnuntaina 15.9.1918 kirkko koristeltiin köynnöksin ja kukkasin. Melkein pari tuhatta ihmistä ahtautui uuteen kirkkoon juhlimaan sitä. Seurakunnan itsenäistyminen hämmötti, vaikka tie oli ollut pitkä ja matkaa oli vielä. Itsenäisyyttä kohti kulkevalla Forssalla oli jo hautausmaa ja pappila, nyt myös oma kirkko. Oma seurakunta aloitti vappuna 1922.

Korkeat aatteet ja paikallisuus yhdistyvät näin Forssan kirkossa. Kirkko on keskellä kylää ja vanhan forssalaisen sanonnan mukaan koti-ikävä alkaa, kun tehtaan piippu ja kirkon torni katoavat näkyvistä. Oman erikoisen lisänsä antaa kirkon risti. Sen ympärillä on metallinen vesiratas. Se kuvaa kirkon ja seurakunnan asettumista Loimijoen varteen. Vesivoima pyöritti aikanaan tehdasta. Hengen voima vie kirkkoa eteenpäin. Risti on sen tunnus.

Kirkon tiilet ovat paikallisia. Kirkon sanoma on tullut kaukaa, aina taivaasta asti. Sen tekee läheiseksi oma tulkinta ja sydämen usko. Me ihmiset olemme lopulta Jumalan rakennus, josta muodostuu seurakunta. Risti, sovituksen merkki näyttää suuntaa.

Tämä lehti on tavallista laajempi ja esittelee Forssan kirkon vaiheita ja seurakunnan nykypäivää. Tervetuloa mukaan, sillä meidän kirkko on 100 vuotta!

Hartaus

Kuule ääntä kirkon kellojen...

Minä kuuntelen lauantaisin ehtookellojen soittoa. Aina kun vain on mahdollista, asettaudun vanhan putkiradion ääreen ja kuuntelen niitä.

Tunnelma putkiradion ääressä muistuttaa minua lapsuuden kodista, jossa pyhä alkoi aina ehtookellojen soitua. Koti oli siivottu. Oli leivottu ja laitettu ruokia, jotka olivat vähän erilaisia kuin arkena. Ruokapöydälle oli vaihdettu kangasliina arkisen vahaliinan tilalle ja kesäaikaan maljakossa oli kedonkukkia. Ennen kello kuutta, kaikki lapset olivat käyneet saunassa. Isä oli vihtonut ja pessyt jokaisen mukulan ja lähettänyt saunapolkua pitkin sisälle äidin luokse. Tuntui ihanalta palata saunapuhtaina hyvän tuoksuiseen kotiin, jossa äiti odotti. Tunnelma oli rauhallinen, jopa harras, kun kokoontuimme kiireettömästi pöydän ympärille nauttimaan hyvästä ruoasta ja toistemme seurasta.

Kello 18 kuuntelimme radiosta ehtookelloja, joita oli äänitetty eri kirkoista ympäri Suomea. Kerran saimme myös kuunnella oman kirkkomme kelloja radiosta ja se vasta oli hieno hetki.

Kuuntelimme myös musiikkia, joka alkoi kellojen soiton jälkeen. Meitä lapsia ei niinkään kiinnostanut ohjelman alkupuolella soitettu klassinen musiikki, mutta sen jälkeen soitettu kevyempi musiikki kyllä.

Myöhemmin oman perheeni kanssa tavoittelin tuota samaa tunnelmaa. Pidin tärkeänä pyhän erottamista arjesta ja lapsuuden kodissa tärkeiksi kokemieni tapojen siirtoa omalle perheelleni. Myös tuttujen kirkkovuoden juhlapyhien halusin näkyvän perheemme elämässä, niin kuin ne olivat näkyneet lapsuudenkodissanikin.

Tämän hälisevän maailman keskellä kaipaen tuota lapsuudessa koettua rauhaa ja turvallisuuden tunnetta. Tavoitan jotain

tuosta pienestä pyhästä hetkestä, kun aloitan sunnuntain viettoni lauantai-iltaisin radion ääressä ehtookelloja kuunnellen.

Nykyään ehtookellojen jälkeen tulee radiosta lyhyt hartaus, joka on minulle tärkeä. Hartaus auttaa seuraamaan kirkkovuoden kulkua ja hiljentää mielen alkavaa sunnuntaita varten. Kaunis hengellinen ja klassinen musiikki kuulostaa tänä päivänä oikein hyvältä.

Kirkonkellot soivat myös sunnuntaiaamuisin. Sunnuntaisin kello kymmenen meitä kutsutaan jumalanpalvelukseen, johon olemme kaikki sydämellisesti tervetulleita.

Tänä vuonna saamme juhlia sata vuotta täyttävää Forssan kirkkoa. Jo sadan vuoden ajan ovat esi-isämme ja -äitimme saapuneet kotikirkkoonsa kirkonkellojen kutsumina. Kun kellot soivat, ne kutsuvat myös sinua ja minua.

Kuule ääntä kirkon kellojen.
Riennä hartain mielin, riennä Herran huoneeseen.
(Immi Hellen)

Hannele Lähteenkorva

Kirkon korjauksia

- **1952** tornin korjaus, sisämaalaukset; kellotaulut (John ja Lucie Hjelt)
- **1957** ulkokatto: betonipaanujen päälle kuparikate
- **1979** uudet urut, (Urkurakentamo Veikko Virtanen) 34 äänikertaa
- **1998** sisätilojen korjaus
- **2000** kirkon piha
- **2006** tiiliverhoilun korjaus, torni
- **2015** kirkon sisämaalauksen korjaus sekä kivijalan vesieristeiden kunnostus

Forssan seurakuntalehti

Forssan ev.-lut. seurakunta
Kartanonkatu 16
30100 Forssa
(03) 41 451 klo 9-13.

www.forssanseurakunta.fi

Päätoimittaja Esa Löytömäki
esa.loytomaki@evl.fi

Toimitussihteeri
Sirpa Koivulaakso
sirpa.koivulaakso@evl.fi

Kannen kuva Tanja Härmä

Meitin kirkko 100 -logo
Tiina Reko

Sivunvalmistus Forssa Print

Paino Alma Manu Oy, 2018

Miukan mielteet

Viimeisellä rajalla

”Me emme ole menettäneet niitä läheisiämme, jotka jo ovat muuttaneet pois tästä elämästä, vaan me olemme lähettäneet heidät edeltäpäin siihen elämään, jossa he ovat entistäkin rakkaampia meille, koska tunnemme heidät paremmin, eikä rakkauttamme häiritse eroon joutumisen pelko” (Augustinus: Kirje n:o 92)

Kirkko on seissyt Forssan keskustassa 100 vuotta muistuttaen ikuisesta elämästä. Eräs 1900-luvun merkittävimmistä suomalaisista teologeista, professori Osmo Tiililä, julisti: ”Kirkko on olemassa siksi, että täällä kuolla.” Kirkko on myös keskellä elämää, se on täynnä pienten jalkojen vilinää, nuorten riehakkuutta ja monenlaista toimintaa. Mutta sille antaa ainutlaatuisen

luonteen se, että se kertoo toivosta, joka kantaa kuoleman rajan yli. Kuolema on kirkossa luvallinen puheenaihe.

Siitä mitä kuoleman jälkeen on odotettavissa, Raamattu puhuu vertauksin. Ilmestyskirjassa huomio keskittyy siihen, mitä taivaassa ei ole: ei ole itkua, valitusta eikä vaivaa. Jumala pyyhkii silmistämme joka ainoan kyneleeseen. Taivaallisen Jerusalemin kadut ovat kultaa ja sen muurit täynnä jalokiviä. Lapsikin ymmärtää, että tämä on vertauskuvaa, jonka tarkoitus on kertoa, että taivaassa on ihmeellisen ihanaa. Näemme Jumalan kasvoista kasvoihin, ja se on jotain se. Tapaamme myös kaikki ne, jotka jouduimme itkien laskemaan hautaan.

Moni elämä päättyy surullisesti, kesken,

valmiiksi tulematta. Joku kuolee voimatta valmistautua, toinen hiipuu pois kauan kitumalla. On tietysti myös niitä, jotka kuolevat rauhallisesti, niin kuin Abraham josta kerrotaan että hän kuoli ”rauhallisen vanhuuden jälkeen korkeassa iässä ja elämästä kyllänsä saaneena.” Elämän merkitystä ei kuitenkaan mitata sen pituudella. Olkoon elämän rajallisuus sinulle muistutuksena siitä, että eläisit ja rakastaisit tänään täysin sydämin.

Kuoleminen ei ole kuitenkaan taidetta eikä suoritus, jota pitäisi harjoitella. Kristinuskon uskoa Kristukseen, kuoleman voittajaan, jonka haltuun uskon itseni viimeisellä rajalla, vaikka en löytäisi itsestäni muuta kuin epätoivoa. Luther kirjoitti:

”Kuollessani en näe muuta kuin pimeyttä, jossa ainoa valonani on tämä:

”Teille on tänä päivänä syntynyt Vapahtaja. Vapahtaja on apuni, kun kaikki muut hylkäävät. Kun taivas, tähdet ja koko luomakunta ovat silmissäni kauhistuttavia, en näe maassa enkä taivaassa muuta kuin tämän lapsen.”

Teksti: *Miikka Anttila*, teol.tri

Lähetyssope

Lauantai – kirppiksillä

kootaan nyt varoja Sopen Savimajaan.

Lähetyssope ja Työtuvan kummilapsi, 8-vuotias Hillary Odhiambon koulumaksut on saatu tältä vuodelta kootuksi, ja lopuilla Lauantainkirppiksen tuotoilla rakennetaan Savimajoja ensiasunnoiksi nuorille ja perheille, joilla ei siihen muuten olisi varaa tai mahdollisuuksia omaan kotiin.

Savimaja on ekologinen sillä se tehdään lehmänlannasta, savesta ja oljista. Vaikka rakentaminen tapahtuu yhden päivän aikana, niin kuumassa auringonpaisteessa saviseos kovettuu kivikovsky rakenteeksi joka kestää sadetta. Perinteisesti Savimajan katto on valmistettu heinästä, ja se on pitänyt uusia sadekausien vuoksi noin kaksi kertaa vuodessa. Nytemmin savimajoihin on laitettu peltikatot, jotka kestävät vuosia, ja tulevat pitkällä tähtäimellä edullisemmaksi. Yhden savimajan kustannukset ovat n. 350 €, ja josta suurin osa tulee kattopellistä, ja lisäksi rakentamiseen siihen erikoistunut ammattilainen.

Lähetyssope avoinna ma-pe 10–14 ja kuukauden 1. arkilauantaina, 1.9. alkaen.

Seurakuntaliitos etenee kohti päätöksiä

Lounais-Hämeen seurakunnat ovat pohtineet mahdollisuuksia liittyä yhteen ja näin varmistaa seurakunnan toiminnan sisältö ja jatkuvuus. Vuoden vaihteesta mukana ovat olleet Forssa, Humppila, Jokioinen ja Ypäjä. Tammela jäi pois alun jälkeen. Selvitysmiehenä on ollut Urjalan kirkkoherra Timo Kumpunen. Seurakuntien aleneva jäsenmäärä poismuuton, kuolleisuuden ja kirkosta eroamisen takia vie kohti muutosta. Seurakunnat eivät ole hädässä vaan halutaan reagoida ennen kuin on pakko. Koostumisia on ollut erilaisilla kokoonpanoilla ja yksityiskohtia on sorvattu mieleisiksi.

Selvitysmies jätti esityksensä kesän lopulla. Seurakuntien kirkkovaikuttajat tekevät päätöksensä samana iltana 24.10. Sen jälkeen ollaan viisaampia. On myös mah-

dollista, että kaikki eivät ole mukana uudessa seurakunnassa mutta elämä jatkuu. Varsinaisesti uusi seurakunta aloittaisi v. 2020. Sitä ennen jokaisessa seurakunnassa käydään vaalit. Uusi valtuusto muodostettaisiin ilman uusia vaaleja. Se valitsee sitten uuden kirkkoneuvoston.

Uuden yhteisen seurakunnan nimeksi on kaavailtu Forssan seudun ev.lut. seurakunta. Sen ajateltiin kuvaavan seutua ja aluetta, kuten on vaikka Forssa seudun hyvinvointikuntayhtymä tai Forssan seudun markkinointia kunnilla. uuden seurakunnan kirkkoherrana olisi lääninrovasti Esa Löytömäki, muut kirkkoherrat jatkavat kappalaisina ja alueensa vastaavina pappena.

Alueitten kirkoissa ja toimintiloissa toiminta säilyisi varsin ennallaan. Jumalanpalvelukset

(messut) olisivat joka kirkossa säännöllisesti, jotain porrastusta voisi tulla. Samoin tietysti kirkolliset toimitukset jatkuvat kuten ennen. Työntekijöiden virkapaikkoja olisi entisten seurakuntien alueella, sillä työ tarvitsee kasvot. Työntekijät muodostavat tiimejä, jolloin jaksaminen työssä varmistetaan. alueneuvostot koordinoisivat alueitten työtä.

Toiminta halutaan pitää lähellä seurakuntalaisia mutta hallinto ja toimistopalvelut keskitettäisiin Forssaan. Yhteinen seurakuntatoimisto taloustoimistoinen, yhteinen puhelinvaihte ja tilojen varausjärjestelmät palvelisivat kaikkia.

Seurakuntaliitokseen liittyy monia käytännön järjestelyjä, joita valmistelee yhteinen järjestelyryhmä ennen uuden seurakunnan aloittamista. Veroprosentti laskee

Seurakunnan uusi alue?

muissa seurakunnissa (nyt 1.85–1.9%) ja Forssan osalta nousee (nyt 1.4 %). Uuden seurakunnan jäsenmäärä olisi runsas 21 000 seurakuntalaista ja seurakunnalla olisi 5 kirkkoa ja 5 hautausmaata.

Teksti: *Esa Löytömäki*

Yhteistä sointia etsitään.

Toukosiunaus Jokioisten ja Forssan rajalla.

Lähde: Kansalliskirjaston digitaaliset. https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti

Forssan Lehti

Juhlanumero Forssan kirkon vihkimätilaisuuteen

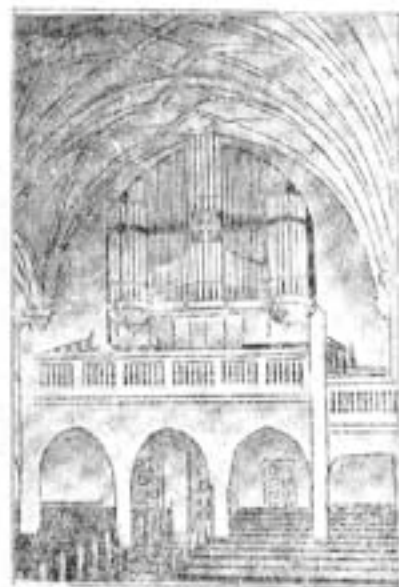
Syyskuun 15 p:nä 1918.

Herran kartanoissa.

(Psalmi 84.)

Kainka ihanaat ovatkaan sinun asutosi, Herra Sebaot!
Minun sieluni ikkvi ja kulhoo Herran kartanoilta,
Sydämeni ja ruumini riemulisevat eläviä Jumalaa kohdi.
Löysihän liitunen huoneen ja pääskynen itsellensä pesän,
sinne poikansa pannaaksensa:
Sinun alttarisi, Herra Sebaot, ilmaut kunihaaksi
ja minun Jumalaksi.
Autuaat ne, jotka sinun huoneessaasi asuvat!
he kiittävätkä sinua alati.
Autuaat ovat ne ihmiset, joilla on voimassa siunssa,
joilla on mielessään pyhät matkat!
Kun he käyvätkä kyyssellaakson kautta,
se muutuu heille ilmeiden maaksi,
ja syysade peittää sen slunnauksilla.
He kulkevat voimasta voimaan,
he astuvat silloin Jumalan eteen.
Siinä ykät päivä sinun kartanoissaasi on parempi
kuin muualla tahat,
Mielummin seisoin Jumalani huoneen ovella,
kuin asuisin Jumalatonten majoissa.
Siinä Herra Jumala on aurinko ja kipi:
Herra antaa armoa ja kunnalata.
Ei hän kiellä hyvää siltä, jotka vaeltavat makteettomasti.
Herra Sebaot, autuaa se ihminen, joka turvan sinuun.

Ustannonilijista Oortas- tuffista Forssasta.

Sen kappelin tila maassamme
niin mahtavan kirkonkirkon
kuusi ja kivi... (The rest of the text is repetitive and largely illegible due to the image quality and bleed-through from the reverse side of the page.)

Jumalanpalveluksen ihanuus.

Kainka ihanaat ovatkaan sinun asutosi
Herra Sebaot!

Ihana paikka oli Israelin hurskaalle Herran temppeli.
Sinne oli sielun ikkvi ja laiho.
Siellä sielu tunsi olevansa paremmin kuin muualla kosketuksissa taivaan Herran kanssa.
Ihanimmaksi paikkaksensa pitivät seurakunnan luntan pyhäkkönsä, kallempaan tulla sen
piti seurakunnan yhteistä jumalanpalvelusta.
Tunnetko, Herran seurakunta, mikä armo sinulle, että sunnuntai toisensa perstä saat kokoon-
taa yhteen käydäksesi syynintunnuksessa Herran eteen armahdusta pyytämättä?
Eikö ole ihana se paikka, missä valvattu, viivalainen sielu saa tuskansa lasken armollisen
Jumalan eteen, missä saa kohottaa huokauksensa: „Jumala armahda minua!“
Se on ja suuta.
Mutta vielä suurempaa, että siihen seurakunnan tunnustukseen yhä edestään kulkua vastauk-
sema Herran armovaltuus: „Niin on Jumala maailman rakastanut, että hän antoi sinun poikansa.“
Edelleen. Eikö ole ihana se paikka, missä seurakunta yhdessä saa kohottaa viittä, milloin
sydämen kutumuksen, milloin kiitoksen tulkkina Talvasta kohden. Tunnaahan että siellä yksityisen-
kin heikko ääni, madden ääneen yhtyneenä paremmin jaksaa kohota Talvasten Herran kuuluville.
Ja sitten. Mikä armo, että yhdessä kerta toisensa perstä, samme kuntas tarpeemme, omamme
ja toisten, yhteisissä rukouksissa sen Herran eteen, joka ei valvasteikaa huokauksia hyllä!
Ihana on pyhäkköme siksi, että siellä Herran sana, seurakunnalle luettuna ja julistet-
tuna, lähestyy meitä, pyytien elävää vettä päästä virvoittamaan sielujamme.
Ja eikö ole meillä syytä sanoa ihanaaksi paikka, missä ristinnaulittu Vapauttamme tahto
tehdi meitä osalliseksi ruumiistansa ja verestän.
Ihana on pyhäkköme siksi, että siellä seurakunta rukouksessa, tunnustuksessa ja kiitok-
sessa saa lähestyä Herraa, mutta vielä enemmän senlähden että Herra siellä sanassaan ja sak-
ramenteissaan armoinensa lähestyy seurakuntaansa, lähestyy yksityisiä ihmisiä.

V. Laurila.

Katsohan sen tuota... (The rest of the text is repetitive and largely illegible due to the image quality and bleed-through from the reverse side of the page.)

Forssan kirkko 100-vuotta

”Säilyköön Forssan kirkko kauan tämän yhteiskunnan henkisenä keskipisteenä, olkoon se tehokkaana välikappaleena torjumaan yhteiskuntaa hajoittavia ja hävittäviä voimia, kootkoon se lujaksi rintamaksi valon hengen lapset torjumaan pois kaikkia henkisiä pyrintöjä sortavaa raakuutta ja ilkeävaltaa, nouskoon se kirkkana, kiveä ja vaskea pysyväisempänä se elävistä kivistä rakennettava kirkko, jossa meidän rakentamamme on ainoastaan heikko, kerran raunioiksi sortuva vertauskuva. Me rakentajat olemme olleet halpoja välikappaleita korkeitten aatteitten palveluksessa”

(Arkkitehti Josef Stenbäck 1918 kirkon vihkijuhlassa)

Arkkitehti Stenbäckin ensimmäinen luonnos Forssan kirkoksi. Toinen torni otettiin pois ja kirkkoa madallettiin.

”Tuo ns. Ståhlmanin mäki oli vanhastaan ollut Ronttismäen miesten juopottelupaikka sekä ympäristön poikain leikkien ja seikkailujen maata, kuin ainakin yhteistä omaisuutta, jossa oli saanut tehdä mitä vain. Vaikein ja hitaasti sellaiselle mäelle muodostuu kirkollista pyhyttä”. (Esko Aaltonen)

Kirkon mäellä ei saanut enää kuljettaa eläimiä, kirkkoneuvosto palkkasi vahdin hättistelemään kiviä heitteleviä poikia, vahtimestari velvoitettiin estämään koirien pääsy jumalanpalvelukseen

Kirkkoa rakennetaan.

Kirkon vihkiminen käyttöön 15.9.1918. Tuomiorovasti Erkki Kaila toimitti sen Piispa Råberghin ollessa estyneenä. Forssa kuului silloin Porvoon hiippakuntaan.

Kirkon sisustan koristelemisen jatkui 1920-luvun lopulle asti.

Seisot siellä mäen päällä.

Et ole kastekirkkoni, et rippikirkkoni eikä hääkirkkoni. Olet kotikirkkoni. Olet sitä ollut jo 34 vuotta. En ole minkään toisen kirkon penkeillä yhtä paljon istunut. Sinun alttarisi eteen olen saanut lukemattomia kertoja polvistua vastaanottamaan ehtoollisen.

Olen saanut olla mukana tekemässä messua, olen saanut tulla vain palveltavaksi. Elämäni suurimmat suruajat olen saanut elää sinun seiniesi suojassa. Itkeä hiljaa, mutta vailla häpeäntunnetta. Lähteä rauhassa ja lohdutettuna. Entäpä ilo. Yhtä lailla sitä olen saanut aidoimmillaan kokea salissasi. Hyvä on tulla iloisena kirkkoon!

Kuinka monelle oletkaan tämän saman tarjonnut sadan vuoden aikana. Kiitollisuus hyvää Jumalaa kohtaan asuu huoneissasi. Jeesus on läsnä.

Anu Lummaa

Muisto vuodelta 1976

Tartuin kirkon oveen ristiriitaisin tuntein. Olin tullut aiemmin yllättäen uskoon ollessani yksin kotona, ja nyt etsin kotiseurakuntaa. Ajattelin rappusilla: ”Luterilainen kirkko annan sinulle viimeisen mahdollisuuden, jos petyn, etsin kotiseurakunnan vapaista suunnista.”

Siellä oli luento: Onko Raamattu Jumalan sanaa? Istuin viimeiseen penkkiin ja kuuntelin arvioiden ylhäällä saarnastuolissa olevan kirkkoherran luennointia. Muistan edelleen lauseen: ”Kolmanneksi, Raamattu on Jumalan sanaa, koska siinä on Jeesus”. Erikoinen perustelu sykähdetti ja samalla se ratkaisi suhteeni kirkkoon.

Jumalanpalvelukseen oli kuitenkin korkea kynnyks. Nostelin uskoani, enkä halunnut leimautua. Mutta kun viimein ylitin kynnyksen kerran, olen sittemmin halunnut messuun aina. Luterilainen liturgia ehtoollisineen kauniissa kirkossa on edelleen viikkoni kohokohta.

Anja Laurila

Pian 65 vuotta yhteistä avioelämää

31.10.2018 Tulee kuluneeksi 65 vuotta, kun puolisoni kanssa vastasimme kirkkoherra Matti Jousimaan kysymykseen ”Tahdon”. Kirkkoa käytettiin harvoin vihkimiseen, koska vierinen pappila oli tarkoitukseen sopivan kokoinen.

Minulle ja puolisololleni Ailalle on lauantai 31.10.1953 jäänyt hyvin mieleemme. Todistajiksi pyydytetyt Ailan sisko Aino Nieminen ja miehensä Arvo antoivat meille autokyydin Forssan kirkon vieressä olevaan pappilaan. Siellä komean, suurilehtisen viikunakukan katveessa kirkkoherra Matti Jousimaa kysyi minulta: Näiden todistajien läsnä ollessa ja kaikkivaltiaan jumalan kasvojen edessä, kysyn sinulta Erkki Kaakinen, tahdotko ottaa vierelläsi olevan Aila Vuolteen aviopuolisoksesi ja rakastaa häntä ja olla hänelle uskollinen tulevina hyvinä ja pahoina päivinä, elämäsi loppuun asti? Katsoin Ailaan ja vastasin kuuluvalla äänellä Tahdon. Hän toisti saman kysymyksen Ailalle, johon hänkin vastasi, Tahdon.

Erkki Kaakinen

Kirkon kellotaulujen maalaus

Forssan kirkkoon tehtiin kuppikatto 1950-luvun alussa, ehkä 1952–1953? Työn teki muistaakseni pohjanmaalainen urakoitsija. Seurakunta päätti samalla maalauttaa kirkon tornin kellotaulut. Työ annettiin yritykselle, jossa olin töissä.

Tein maalaustyön, joka ei sinänsä erityisen vaikea ollut. Peltiseppiä telineet vain olivat hyvin kevytrakenteiset. Tolpat olivat 2”x4” patiisia, eikä lavoja juuri nimeksikään. Peltimiehet työskentelivät katolla. Jotenkin näitä rakenteita apuna käyttäen ja parantaen kiipesin kohteisiin. Kellotaulut saivat onnellisesti uuden maalipinnan. Ja nyt voin jo tunnustaa, että raaputin puolituoreeseen pintaan nimikirjaimeni, muistaakseni sinne Hämeentien puolelle.

Lapsuuskodissani Tammelan Kuuslammilla käydessäni kerroin vanhemmilleni asiasta. Varsinkin isäni oli kiinnostunut töistäni. Hän oli kertonut erälle tuttavalleen erikoisesta työkohteestani. Mies ei uskonut tätä lainkaan todeksi, vaan tokaisi: Ehei, kyllä siinä tarvitaan oikea ammattimies!

Muisteli Pertti Louhelo
Maalarimestari, emeritus
Tammela

Lasten kanssa kirkossa

Tapahtui niinä päivinä kun Esa Fabrin oli seurakuntamme pappina. Esa oli meidän läheinen ystävä ja yhdessä hänen vaimonsa kanssa kävimme usein kirkossa. Jo tuolloin vuoden odotetuin tapahtuma oli kauneimmat joululaulut, johon perinteisesti osallistuimme koko perheen voimin.

Lapset olivat alle kouluikäisiä ja heidän pakkaaminen kirkko-reissuun ei ollut kovin pieni työ. Saatuaani heidät istumaan kiltisti ja hiljaa täpötäyden kirkon takapenkkiin, saatoin jo hieman hengähtää. Musiikki tieteenkin kiinnosti lapsia, mutta kuului-pa tapahtumaan rukoustuokioitakin. Esa siunasi kirkkoväen ja sanoi: ”laitetaan nyt kädet ristiin ja rukoillaan”. Kirkkoon laskeutui hiiren hiljaisuus. Päät painuksissa odotimme rukouksen alkua, mutta hiljainen hetki oli kärsimättömälle Mika-pojalleni liian pitkä ja hän huusi kirkkaalla äänellä ”Me pantiin jo”. Tunsin kaikkien paheksuvat katseet niskassani ja olisin voinut siitä paikasta juosta vaan ulos, mutta tuttu pappi paikkasi tilanteen loistavasti toteamalla, että ”hienoa, ainakin yksi henkilö kuuntelee”.

Terveisin vieläkin innokas kirkossakävijä

Aila Penttilä

100-sanaa kirkosta

Kuva: Esa Löytömäki

Muistoja Kalle Lekkalasta, kirkon rakentajasta

Yhtiön rakennusmestari Kalle Lekkala joutui mukaan kirkon rakennustöihin. Arkkitehdiltä tuli upeita piirustuksia, joiden mukaan tehdään.

Ensin oli saatava perustuskiivet Vatikkaliosta. Vähitellen pitkät kivet irtosivat ja väännettiin joukolla kivirekeen.

Alamäissä oli hevosia suojeltava, jarrua jalaksen alle. Perillä nüitten kanssa tuumailtiin, että jos näin tehdään, niin kirkon sisäänmeno tulisi pellolta kalliojyrkänteeltä. Kalle käänteli kuvia ja jälkipolvet iloitsee ilta-auringon antamista lisäupeuksista!

Myöhemmin Kalle joutui vastaamaan, että kaikki valmistui ja tehtiin hyvää työtä, vaikka aikansa meni sotimiseenkin.

Valokuvia otettiin ja Kalle jossain telineiden kulmauksessa pysähtyi katselemaan. I Linja oli tärkeä. Kaikki kirkon tekoon tarvittava tuli sitä kautta hevoskyydissä.

Kirkko on keskeinen, torni näkyy, mutta meno voi äkkinäiselle olla toinen juttu.

Kallen isä oli Karl Viktor Ahlfors-Lekkala. Kalle = Kaarle 13.12.1879–25.2.–1941. Vaimo Saimi omaa sukua Tamminen 22.2.1890–13.01.1980

Enostaan kirjoitti
Aapo Heinilä

Kuva: Esa Löytömäki

Rippikoulu

Rippikouluni kävin Forssan Yhteiskoulun iltakouluna v 1947-1948. Konfirmaatio oli helatorstaina Forssan kirkossa. Rippukoulussa opettajana oli humaani ja pidetty kirkkoherra Matti Jousimaa.

Vuonna 1952 Jousimaa saarnassaan kertoi, miten hän oli saanut tervehdyksen kuoleman rajan takaa. Ennen talvisotaa hän oli sopineet Martti Virtasen kanssa, ette se kumpi heistä ensin kuolee ottaa yhteyttä elossa olevaan, jos se oli mahdollista.

Vuonna 1951 paikkakunnalle tuli Sakari Linkola, aikaisemmin nimeltään Attis Collan, tarkoituksenaan toimia Forssan Työväenopiston johtajana. Hän oli kuitenkin jo tullessaan sairas ja pian hän oli melkein puhumaton petipotilas. Hän oli jo lähellä kuoleman rajaa, kun hän ikään kuin palasi ja pyysi noustamaan Matti Jousimaata. Kun tämä kiirehtii sairavuoteen luoteoollistarpeineen, hän kuuli kuolevalta tervehdyksen talvisodassa kaatuneelta ystävältään Martti Virtaselta.

Heta-Maija Freese

Forssan kirkosta

Ensimmäiset muistoni kirkosta ovat viisikymmentäluvulta, kun isoisäni lauloi Forssan kauppalan mieskuorossa ja heidän johtajanaan toimi silloinen kirkon kanttori Sulo Saarits.

Kuusikymmenluvun alkupuolella perheemme hoiti kesäisin kirkon aukioloa ja sen esittelyä, kirkko oli auki maanantaista perjantaihin aamupäivällä klo 11-13 ja illalla klo 17-19. Jotta opastus sujui, oli tunnettava kirkon historia.

Mieleeni muistuu jouluku 1963, kun jouluaattona lauloin kirkossa seurakunnan nuorisokuorossa johtajanaan kanttori Antti Vuoristo.

Toinen muisto on konfirmaatiotilaisuus heinäkuussa 1968, silloin oli konfirmoiduilla pojilla ensimmäisiä kertoja yllä alba, rippipappina oli pastori Antti Kivekäs.

Myöhemmältä ajalta on muistoja omien lasten konfirmaatiotilaisuuksista ja tyttären vihkimisestä.

"Seurakunnan lapsia"

Pentti Kaleva oli Forssan seurakunnan pitkäaikainen suntio. Silloin oli vähemmän työntekijöitä ja hänen tehtävänä oli myös kirkon ympäristöstä huolehtiminen. Oli talvi ja tullut paljon lunta. Kirkon rappuset oli myös puhdistettava ennen kirkonmenoja. Hän ajatteli ottaa myös lapset avuksi. Kun väkeä alkoi tulla kirkkoon, niin eräs henkilö kysyi lapsilta, että "kenenkäs lapsia te olette?", niin lapset siihen topakasti "me ollaan seurakunnan lapsia"

Muistellen Sirikka Kaleva

Kuvat: Tanja Härmä

*Kaunis
kirkkomme*

MUISTIMESSU

Forssan kirkossa
keskiviikkona 19.9. klo 14

Mikäli tarvitset apua avustajan ja/tai kuljetuksen järjestämiseen ota yhteyttä diakoniatoimistoon p. 050 370 6556.

Messun jälkeen on kirkkokahvit.

Tervetuloa!

Forssan ev.-lut. seurakunta

Markus Suonpää: "Älkää unohtako kotikirkkoanne!"

- Olen kiitollinen suntuion työstä seurakunnassani, sanoo 15 vuotta jo eläkkeellä ollut Markus Suonpää.

Markus Suonpää hymyilee lämpimästi, kun tapaamme toisemme Pappilan edustalla. Tuuli on melko navakkaa ja mietimme, missä voimme jutella rauhassa. Sopiva paikka löytyy onneksi läheltä. Juttu lähtee liikkeelle ja tekstiä tulee runsaasti.

saattoi olla vapaapäivällä ja olin ainoana työvuorossa. Siinä oli miettimistä ja keksimistä, kuinka hommat molemmissa hoituu. Aina ne kuitenkin saatiin järjestetyksi.

Kirkonkellot olivat joskus ongelmana. Kellot heiluivat epävarmasti ja pelättiin niiden vaurioittavan tornia. Kun asia otettiin esille, kirkkoon asennettiin digitaaliset kellot. Kukaan ei osannut kuitenkaan asentaa niihin tiettyjä ääniä mutta minä onnistuin tekemään sen. Se tuntui tosi upealta asialta!

Kaikki ovat tervetulleita
Forssan kirkon alttarin lasimaalaukset ovat mielestäni kirkon kauneimmat kohteet. Olen useita kertoja puhunut niistä vierailuille ryhmille ja koululaisille. Nämä maalaukset herättävät aina innostusta ja kiinnostusta, koska maalauksien aiheet ovat suoraan Raamatusta.

Kirkon remontin myötä myös penkkirivistöjä saatiin järjestettyä. Kun muutamia penkkirivejä hieman muutettiin, saatiin käytävä isommaksi. Lisäksi pari penkkiriviä saadaan irrotettua edestä. Näin kirkkoon mahtuu isompikin esiintyjäjoukko alttarin eteen. Myös kirkon kryptaa muutettiin ja rakennettiin portaat nykyiseen tilaan. Olin oikein otettu, että kaikki ehdotukseni huomioitiin, kiittelee Markus Suonpää.

Älkää unohtako kotikirkkoanne! Tämän haluan sanoa lopuksi seurakuntalaisille ja forssalaisille. Forssan kirkon tilaisuuksiin ovat kaikki tervetulleita, toteaa Suonpää lopuksi vakavana. Olen kiitollinen, että sain palvella näin pitkään seurakuntalaisia. Hyvät muistot ovat kiitoksen arvoisia!

Teksti ja kuva: **Sisko Puhtila**

Jo pienenä poikana hommiin

Aloitin työt jo pienenä poikana Jokioisissa suntuiona toimivan enoni seurassa. Kirkko lämpäsi puilla ja puita piti kantaa sisään. Siinä oli jo työkenttää lapselle. Rippikouluikäisenä olin suntuion kesälomien, sairaslomien ja muiden vapaiden tuuraajana. Forssan seurakunnassa olin suntuiona 28 vuotta. Nyt olen ollut suntuion työstäni eläkkeellä jo 15 vuotta. Täytin tänä vuonna 80 vuotta, toteaa Markus Suonpää hymyillen.

Kirkossa kävijät ovat vähentyneet. Forssan kirkossa oli kerran kiirastorstaina yli 600 ihmistä ehtoollisjumalanpalveluksessa. Nykyään on hieman yli 200. Tietysti tilaisuuksia on tullut enemmän ja erilaisia. Esimerkiksi Tuomasmessut ovat luonteeltaan nykyaikaisempia ja innostavat ihmisiä tulemaan mukaan. Niin sanottu hengelliset herätystilaisuudet kirkossa olivat monasti kovin pitkiä ja saattoivat kestää jopa klo 23 asti. Se tuntui hieman raskaalta. Nyt ei vastaavia tilaisuuksia ole enää ollut, muistelee Markus.

Suntuion vapaaehtoistyöhön

Aikoinaan kasteita oli vuodessa 200 ja hautauksia 100. Nyt luvut ovat kääntyneet toisin päin. Forssassa on vanhusväestöä tällä hetkellä runsaasti. Vihkimiset ovat myös vähentyneet. Juhannuksena ei ole enää häitä oikeastaan lain-

kaan. Aikoinaan juhannusaattona oli jopa seitsemän vihkimistä.

Messuja ei ollut ennen joka pyhä kuten nykyään. Silloin myös musiikkia oli vaikea hahmottaa ja esitettävät kappaleet olivat hankalia laulaa. Bachin ja muiden tunnettujen sävellyksiä laulettiin paljon. Nykyään musiikki on tullut seurakuntalaisia lähemmäksi ja sanat ovat erityisen tärkeitä. Messun kävijämäärä on kuitenkin vähentynyt. Se voi johtua iäkkästä väestöstä ja väestön maallistumisesta. Seurakuntalaiset ovat tyytyväisiä seurakunnan toimintaan – aivan kuten itsekin olen. Toimin toisinaan vielä suntuiona ja väärtinä. Väärtinä saa olla suntuion ja pappien apuna. Ennen jumalanpalvelukset olivat toimintakeskeisiä, mutta nyt on tavallisia maallikkojäseniä mukana. Se antaa lisäarvoa messuun, korostaa Suonpää.

Mieluista työtä

Mielestäni tulen toimeen kaikkien ihmisten kanssa. Kyllä töissä joitakin kriisejäkin tuli, mutta ne ovat menneitä asioita. Seurakunnan työntekijöitten kanssa sovin hyvin yhteen. Nuorisotyön ja keittiön väki muistivat usein kiittää ja kannustaa. Olin tyytyväinen kaikkiin.

Tykkään palvella ihmisiä ja pidän jumalanpalveluksen valmistelusta. Aikoinaan haasteita herättivät tilaisuudet, jotka olivat samaan aikaan sekä kirkossa että seurakuntatalossa. Toinen suntuio

HILJAISUUDEN PÄIVÄ FORSSAN 100-vuotiaassa KIRKOSSA 27.10.2018 klo 11–19

Hiljaisuuden päivä on lyhyempi versio retriitistä, jossa kiire, melu ja arjen vaatimukset katkaistaan tietoisella vetäytymisellä hiljaisuuteen ja lepoon. Osallistujat sitoutuvat keskinäiseen vaikenemiseen, mutta ohjaajan kanssa on mahdollisuus pohtia hiljaisuudessa esiin nousseita oman elämän kysymyksiä.

Tervetuloa viipymään Forssan kirkkoon ja Pappilaan hiljaisuudessa itsesi, muiden ja Jumalan kanssa.

Hiljaisuutta ja omaa aikaa rytmittävät yhteiset ruokailut ja rukoushetket.

Mukaan tarvitset vain mukavat vaatteet.

Ohjaajina toimivat diak. Arja Kujala ja sair.past. Anne Mäkelä.
Hinta 20e.

Ilmoittautumiset ja ruoka-ainerajoitukset:
arja.kujala@evl.fi tai 040 643 1545 .

Mukaan mahtuu rajoitettu määrä osallistujia, paikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä

FORSSAN KIRKON ALTTARIKUVAT

Ehrström (maalaukseen Serlachiuksen kokoelmista). Kuva: Esa Löytömäki.

Keskimmaisessa lasimaalauksessa, Jeesuksen ristin juurella, on mainittu tekijät. Kuva: Esa Löytömäki.

Keskimmaisessa lasitaulussa, Jeesuksen ristin juurella mainitaan tekijöiden nimet: Ollie ja Eric O.W. Ehrström 1923. Virheellisesti on puhuttu joskus vain Ericistä tai sitten taiteilijaveljeksistä. Kyseessä on taiteilijapariskunta **Olga Gummerus-Ehrström** (1876–1938) ja **Eric Ehrström** (1881–1934). He avioituivat 1903 tavattuaan Pariisissa taideopintojen yhteydessä. Olga oli miehensä tukena tämän uralla ja hänen oma taiteilijantyönsä jäi vähälle.

Gallen-Kallelan oppissa ja Pariisissa

Nuoren Eric Ehrströmin sydän paloi taiteelle. Hän pääsi varhain Suomen etrivilijoiden joukkoon. Eric jätti koulunsa kesken ja meni **Akseli Gallenin** oppiin Kalelaan. Gallenin vaimo **Mary** oli Ehrströmin serkku. Eric sai olla valmistelemassa Pariisiin maailmannäyttelyä ja sai samalla todellisen taitajan ohjausta töihinsä. Myöhemmin hän opiskeli Pariisissa ja pääsi tutustumaan aikansa huipputaiteilijoihin.

Vahvan sysäyksen uralleen hän sai arkkitehdeilta **Eliel Saarinen**, **Armas Lindgren** ja **Herman Gesellius**, jotka pysyivät hänet

Hvittorpin ja Hvitträskin huvioloitten taidetaosten tekijäksi Kirkkonummelle. Emil Wikström oli hänen opettajanaan ja yhteistyökumppaninaan. Myöhemmin Eric toimi opettajana ja teki oppikirkon muotoilusta. Hän oli osakkaana taidetakomossa, vapaana taiteilijana ja Karhulan lasitehtaan johtajana. Hän oli eturivin suomalaisten taiteilijoiden joukossa ja eurooppalaisittain uranuurtaja linopiirustuksessa.

Monimuotoista taidetta

Aiheensa hän ammensi taiteeseen luonnosta. Ehrström tuotanto on hengästyttävä kokoelma pienimuotoisia koriste- ja tarve-esineitä, koruja, lasiesineitä, kirkollisia hopeoita, posliinia, tekstiilejä ja huonekaluja sekä ornamentikkaa rakennushankkeisiin. Omimmillaan Ehrström oli metallista valmistettujen esineiden parissa. Hän käytti koristelussa kaiverrusta ja pakotusta, emalia ja kiviä. Arabia järjesti 1912 ensimmäisen muotoilukilpailun, jonka Ehrström voitti posliiniastiatollaan. Hän teki myös paljon erilaisia ruokailu- ja esteetikko-

Kansallismuseon massiivisissa

ovissa voi nähdä Ehrströmin taidokkaita pakotustöitä ovien täydeltä. Tällaisia ovia on muissakin julkisissa rakennuksissa hänen suunnittelemaansa ja tekemiinsä. Sisällä pääportaikon moniosaiset lasi-ikkunat ovat täynnä historiaa, kulttuuriesineitä ja ornamentteja. Jotain samaa voi nähdä Kymi oy:n tiloissa Kuusankoskella, jossa on Ehrströmin lasitöitä ja seinäfreskoja kuvaamassa itsenäisen Suomen syntymä.

Ehrström oli myös heraldikko. Häneltä on peräisin myös Suomen leijonavaakuna, johon hän otti mallia vanhasta Kustaa Vaasan hautamuistomerkestä Uppsalan tuomiokirkosta 1500-luvulta. Häntä luonnehditaan heraldikona omaperäiseksi ja jopa huumorintajuiseksi. Hänen kutsuttiin apuun, kun itsenäinen Suomi tarvitsi tunnuksia virastoilleen, sinettejä ja leimoja. Ehrström suunnitteli myös joukon ex libriksiä, ansiomerkkejä, mitaleja ja postimerkkejä.

Kuninkaan kruunu

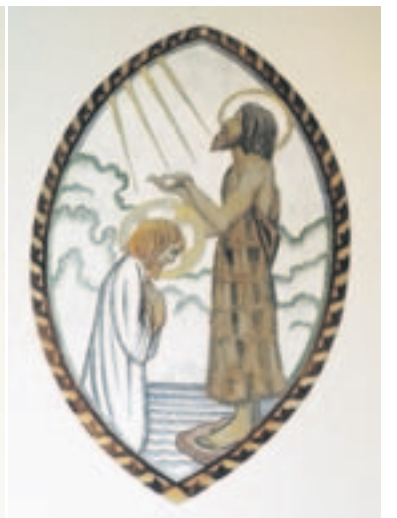
Ehkä mielenkiintoisimman työnsä Ehrström sai, kun hän suunnitteli Suomen kuninkaan, **Väinö I:n** kruunun. Suomen kuninkaaksi oli

Maria paimenten ja Joosefin ympäröimänä. Kuva: Tanja Härmä.

Maalaukset kuorin sivulla ovat Eric Ehrströmin suunnittelemat. Kuva: Esa Löytömäki.

Marian suru. Kuva: Tanja Härmä.

valittu saksalainen prinssi **Friedrich Karl**, joka kuitenkin luopui tehtävästä. Kruunu jäi sillä kertaa tekemättä. Piirustukset löydettiin 1980-luvulla, kruunu tehtiin niiden pohjalta ja on Kemissä museossa.

Ehrström työsti myös kirkollista esineistöä: ehtoolliskalustot Tampereen tuomiokirkkoon 1906 ja Kallion kirkkoon 1912 ovat hänen suunnittelemaansa. Helsingissä ruotsalaisen Olaus Petrin seurakunnassa seurakuntasalissa kirkon yhteydessä on pieni lasimaalaus 1932. Mäntän kirkossa on hänen maalaamaansa Serlachiuksen suvun Kotka-aiheinen pieni lasi-ikkuna.

Forssan kirkon lasimaalaukset

Forssan kirkon lasimaalauksen tekijäksi Ehrströmin houkutteli kirkon arkkitehti **Josef Stenbäck**, joka toimi lasitöitten valvojana. Vapaaehtoinen **Palmen** oli ratkaiseva hahmo koko kirkon rakentamisen taustalla. Ericin vaimo Olga on ollut suuressa roolissa alttaritaulujen toteutuksessa. Hän maalasi suuren osan lasista. Lasiosia oli yhteensä 3219 kappaletta. Toiminnimi S. Vuorio Helsingistä toteutti leikkaukset ja kiinnityksen.

Kirkkoneuvosto antoi teoksiin ohjeiksi, että niissä ”tulee esiintyä raamatulliset ajatukset, kirkon pyhyys, uskonnollinen tunne ja arvokas taide sopusoinnussa keskenään”. Hinnaksi paikoilleen asetettuna tuli 36 000 mk sen aikaista rahaa. Samaan aikaan hankitut kellojen moottorilaitteet maksoivat 22 320 mk ja uusien sähköjohtojen asentaminen 45 000 mk.

Kirkkovaltuuston vaati paimeina eloisammiksi ja pois Joosefin pokasahaa. Pieniä enkeleitä pidettiin liiaksi kalan näköisinä. Ristin juurella naisten hurskaus piti tehdä luonnollisemmaksi ja toivottiin heissä näkyvän mielenliikutuksen ristin äärellä. Ylösnousemustauluun haluttiin pääsiäisen riemutunnelmaa. Värien sommittelua pidettiin miellyttävänä. Lasifreskot kuitenkin säilyttivät lähes muotonsa. Kirkkovaltuustokin oli

lopulta tyytyväinen, kun alttaritaulut saatiin paikoilleen v. 1923.

Alaosassa niissä on Ehrströmille rakkaita luontoaiheita, kukkia ja puita. Sivulta jokaisessa lasitaulussa kasvavat köynnökset, jotka ulottavat oksansa ylös kiertyen yläosaan muistuttaen paratiisin kauneudesta. Ehrströmille tyypilliset vahvat värit tulevat voimakkaaksi esille. Vaimo Olga teki todennäköisesti suurimman työn, koska hänellä oli enemmän kokemusta lasimaalauksista. Kirkon kuorin seinillä olevat seinämaalaukset on toteutettu Eric Ehrströmin suunnitelmien mukaan.

Lasimaalauksen aidon kokoiset pahvikuvat ovat Gösta Serlachiuksen taidesäätiön hallussa, kuten myös vuodelta 1938 taiteilijan testamenttaama jäämistö, joka sisältää suuren määrän luonnoksia ja työpiirustuksia Ehrströmin kaikkien töistä.

Lasimaalaukset ovat vastassa, kun astuu sisälle kirkkoon. Erityisesti pääsiäisen aikaan valo loistaa niistä kirkon keskikäytävälle. On kuin iankaikkisuuden säteet koskettavat kirkkoverasta. Jeesuksen syntymä, ristiinnaulitseminen ja ylösnousemus puhuttelevat edelleen.

Teksti: **Esa Löytömäki**

Kirjallisuus:

- Eric O.W. Ehrström 1998, toim. Katja Hagelstam, Tuija Möttönen, Kati Kivimäki, Anna-Lisa Amberg
- Esko Aaltonen 1947: Forssan seurakunta 25-vuotias 1947, seurakunnan synty ja alkuvaiheet
- Heli Seppälä 2005: Olga Gummerus-Ehrströmin biografia

Pienet enkelit. Kuva: Tanja Härmä.

Marian suru. Kuva: Tanja Härmä.

Musiikki & kuorot

Psalttamus – pelimannimusiikkia to 22.11.2018 klo 18

Forssan kirkko, I linja 4

Senni Valtonen, kantele, urut, puhaltimet ja nyckelharpa

Timo Alakotila, piano ja harmooni

Vapaa pääsy, ohjelma 10 €

TUOMAS-MESSU Su 4.11. klo 18 Forssan kirkossa

Saarna: past. Johanna Parviala

Musiikki: Palava Pensas -kuoro, Tiina-Maria Kauppi ja soitinyhtye Kauniit alttarit.

Iltaatee

Kolehti Kirkon Ulkomaanavulle

Tervetuloa

Suomalainen juhlamessu-konsertti

28.10 klo 18.00 Forssan kirkossa:

Toteutimme Suomi 100 -projektina Suomalaisen juhlamessun Feeniksissä loppuvuonna 2017.

Konserttiin oli haastettu Tammelan rovastikunnan alueen kuorot sekä myös yhteiskristillisessä yhteydessä toimivien seurakuntien kuorot. Myös veteraanikuorot olivat mukana. Saatiin reilusti yli 100 laulajaa lavalle, joten haaste toteutui! Konsertin säesti säveltäjä Lasse Heikkilä Valkia-yhtyeineen.

Konsertti onnistui hyvin ja taisi muutama kuoro saada uusia laulajia projektin myötä. Kiitokset vielä myös kaikille talkoolaisille, jotka teitte ison homman konsertin järjestymisen mahdollistamiseksi sekä seurakunnille taloudellisesta tuesta.

Yhteinen kenraaliharjoitus pidetään ti 23.10 klo 18–20.00 Forssan kirkossa
Suomalainen juhlamessu-konsertti su 28.10 klo 18.00
TERVETULOA MUKAAN!

Kuorolaisilla on vielä stemmat muistissa ja kun suuri pohjatyö on tehty, niin pitäähän ne laulut laulaa vielä kerran uudelleen. Tämän kertainen konsertti koostuu kuorojen omista lauluista sekä yhteislauluista eli myös yleisö saa laulaa. Kaikki laulut ovat juhlamessun lauluja. Säestävä yhtye kasataan paikallisista soittajista. **Tervetuloa kaikki mukana olleet kuorot ja laulajat mukaan – toivottavasti saadaan taas 100 kuorolaista paikalle.**

Lisätietoja, kadonneet stemmat ym. kanttori **Tiina-Maria Kaupilta**. Stemmoja voit kysellä sähköpostilla tiina-maria.kauppi@evl.fi ja muissa asioissa puh. 050 362 6143.

Forssan kirkkokuoro on kirkkoa vanhempi

Forssan kirkkokuoro oli laulanut jo yhdeksän vuotta ennen perustamistaan.

Kirkkokuoro ja Koraalikuoro retkellä Lapissa Antti Vuoriston kanssa.

Kuoron alkuvaiheita

Juuri Kiinasta palannut pastori **Hannes Sjöblom** määrättiin papiksi Tammelan seurakuntaan asuinpaikkanaan Forssa. Hän oli lähetyksen läpitunkema ja innokas työntekijä. Kuoroa, jonka Sjöblom vuonna 1909 perusti, sanottiin lähetykskuoroksi. Tammela tunnettiin silloin lähetyksmyönteisenä seurakuntana. Haudankorvan koulun opettajaksi 1910 tuli **Juuso Ranttila** ja hänet pyydettiin kuoron johtajaksi.

Yhdeksän vuotta Ranttilan kuoro lauloi Rukoushuoneen tilaisuuksissa ja vuodesta 1913 alkaen myös kerran kuukaudessa vietetyissä ehtoollisjumalanpalveluksissa. Kuoroa perustamassa oli 30 forssalaista.

Vuoteen 1909 mennessä kuorolaulua oli Forssassa kuultu mm. Tehtaankoulun jumalanpalveluksessa jouluna 1862. Pyörnimäen Rukoushuoneen vihkimisessä 1888 lauloi kuoro luultavasti **Fabian Churmanin** toimesta.

Myös Sipilänmäen evankeliumi-juhlassa 1887 lauloi kuoro, jonka senkin järjesti todennäköisesti Fabian Churman, kanttorin poika ja innokas virsien ja Siionin kanteleen laulujen laulaja.

Tämän tiedon antoi **Sikstus Järvinen** oltuaan itse mukana paikan päällä Sipilänmäessä.

Varsinaisena rukoushuoneen kuorona tunnettu, teol. ylioppilas **Aapeli Raunion** kokoon kutsuma kuoro perustettiin helmikuussa 1895. Tämä kuoro lauloi vuoteen

1972 saakka.

Suuri kohokohta näiden kuorojen ja laulajille sattui keväällä 1913, jolloin Asemakadulle 1888 rakennettu rukoushuone vihittiin kirkoksi. Tällöin opettaja **Ina Ahteen** johtama 100-henkinen kuoro esitti mm. osia J. Haydnin oratoriosta Luominen.

Forssan kirkkokuoron johtajia

Syyskuun 15. päivänä 1918 vihittiin kirkko käyttöön Lähetykskuoron laulaessa Juuso Ranttilan johdolla ja **Viljo Mikkolan** soittaessa urkuja. Tästä päivästä alkaen Lähetykskuorosta tuli Forssan kirkkokuoro.

Kuoron johtajaksi 1922 tuli **Eino Pesonen** ja 1924–1939 seurakunnan ensimmäinen vakinainen kanttori **Verner Roos**. Talvisodan aikana sijaisena toimi **Heikki Lukkala**. Uusi aika kuorolla alkoi **Aarne Aartion** ja **Sulo Saaritsin** johdolla. Sota-aikana kuoron johtajina olivat **Yrjö Virtanen** ja **Juho Suonio**, urkurina mm. **Mirja Aukee**. **Pekka Salomaan** jälkeen kuoron johtajaksi tuli **Antti Vuoristo**. Hänen jälkeensä kuoron johtajina toimivat **Kaisa Suutela-Kuisma**, **Mirja Paju**, **Sinikka Lehtinen** ja **Esa Lahti**. Nykyinen johtaja **Outi Aro-Heinilä** aloitti 1.9.2016.

Alusta alkaen kuoron vaiheisiin vaikuttivat papit, joista Sjöblom oli kuoroa perustamassa. **Eino Mäkinen** toimi puheenjohtajana,

Matti Jousimaa johtokunnassa ja laulamassa, **Eino Marttala** oli rivilaulaja bassossa.

Kuorotoiminnan alkuvuosia

Vuoteen 1967 saakka kuoron toiminta oli olosuhteiden vuoksi talvisin vaatimatonta. Kuhalan rukoushuone, jota sanottiin seurakuntataloksi, oli lämmitettävä kamiinoilla aina pakkasella kuumaksi. Kirkkokin oli talvella viikot lämmittämättä. Uuden seurakuntatalon valmistuttua tilanne parani, mutta edelleen kirkko oli vielä pitkään kylmä. Kuorotyössä tarvitaan yleensä soittimia, seurakunnalla oli kaksi harmonia. Piano hankittiin 1959. Niiden osalta tilanne muodostui 1980-luvulla loistavaksi, sillä pian oli seurakunnassa flyyngeli ja 10 pianoa.

Aika ajoin kuorotyössä palattiin perusteisiin, sillä Martti Lutherin juhlavuosina kirkossa korostettiin musiikin merkitystä. Koulutus antoi kuoronjohtajille virikkeitä, jotka koituivat kuorolaisten ja seurakuntalaisten virkistykseksi. Piispa Sariolan määritelmän mukaan musiikki soi Jumalan kunniaksi, seurakunnan rakennukseksi ja mielen virkistykseksi. Lisää Forssan kirkkokuoron vaiheista voi lukea historiikista Sata vuotta kuorolaulua.

Teksti: **Antti Vuoristo**

Monenlaista musiikkia

Musiikkiryhmien toimintaa

Forssan seurakunnan musiikkityö järjestää monenlaista toimintaa ympäri vuoden. Syksyllä erilaiset musiikkiryhmät pyörähtävät taas käyntiin. Uutuusiakin on luvassa, sillä Kanttori **Tiina-Maria Kauppi** yrittää saada seurakuntaan lapsikuororyhmän. Tämän lisäksi hän vetää yhdessä kanttori **Ilkka Paavolaisen** kanssa säännöllistä bänditoimintaa nuorille. Tiina-Maria huolehtii myös ro-vastikunnallisen gospelkuoron ja bändin, Palavan pensaan, harjoittamisesta ja esiintymisistä.

Kanttori **Outi Aro-Heinilän** ryhmät jatkavat edelleen toimintaansa, mutta joitakin muutoksia on tapahtunut. Forssan ja Kojjärven kirkkokuorot harjoittelevat nyt yhdessä – vuorotellen Kojjärven ja Forssan seurakuntataloissa. On jännittävää nähdä, kenen pää menee ensimmäisenä harjoitus-aikataulusta pyörälle, Outin vai kirkkokuorolaisten! Forssan kirkkokuoro täyttää 100 vuotta, ja luvassa on hieno, monipuolinen ja koskettava juhlakonsertti Forssan kirkossa sunnuntaina 7.10. klo 18.

Outin vetämä kanteleryhmä, Kojjärven kannel, harjoittelee noin kerran kuussa keskiviikkoisin Kojjärvellä. Omaehtoiseen harjoitteluun jää näin hyvin aikaa. Outin vuoroviikoin pitämät Klemelän ja Pappilan perhekerhojen muskarihetket alkavat myös syyskuun alussa. On hauska päästä välillä leikkimään ja laulamaan.

Pikakatsaus menneeseen kesään

Musiikkityössä ei oltu kesälläkään tauolla, sillä kesän aikana järjestettiin paljon musiikkihetkiä. Näistä voisi nostaa esiin esimerkiksi torstaiset puolenpäivän urkuvartit Forssan kirkossa. Ensi kesänä torstain musiikkivartissa on mahdollista kuulla urkujen lisäksi myös muita instrumentteja. Syntisten virsi-ilta veti myös paljon väkeä, ja sellainen järjestetään myös ensi kesänä. Torikirkko Forssan kaupunginorkesterin kanssa touko-

Kirkon pihalla pidettiin elokuun alussa Jazz-kirkko. Kuva: Sami Norr.

kuun lopulla ja Kansanlaulukirkko juhannuksena ovat jo perinne. Mitä muuta musiikillista haluaisit ensi kesääsi? Voit kertoa ehdotuksesi kelle tahansa kanttoreista.

Loppukesästä kirkon pihalla pidettiin Jazz-kirkko. Se oli jatkoa kevään Virsijazz-illalle. Kanttori Outi ja kirkkoherra-Esa saivat sekä paikalliset muusikot pääsivät sisäisen jazz-muusikkonsa valloilleen. Tutut sävelmät saivat uuden sovituksen, seurakunta sai laulaa mukana ja kuunnella tulkintoja. Jazzin sävelkulut paljastivat virsistä uusia puolia.

Piristystä syksyyn musiikista

Syksyn konserttikalenteri on rakennettu niin monipuoliseksi, että kaikkiin konsertteihin voi osallistua joutumatta kulttuuriähkyyneen. Syyskauden aloittaa Forssan kirkon 100-vuotisjuhlakonsertti, johon on kutsuttu esiintymään paikallisia taiteilijoita, kuten Sanna Pietiäinen, Forssan naiskuoro ja Forssan mieskuoro sekä musiikkiopiston helmiä, ja omat kanttorit. Konsertista rakentuu musiikin keinoin mielenkiintoinen katsaus Forssan seurakunnan ja kirkon

historiaan ja nykyaikaan. Konsertin juontavat **Esa Löytömäki** ja Outi Aro-Heinilä.

Lokakuun aloittaa edellä mainittu Forssan ja Kojjärven kirkkokuorojen juhlakonsertti. Kuorojen lisäksi konsertissa musisoivat Forssan entiset ja nykyiset kanttorit sekä **Enni Grönlund**, huilu, ja **Saana Vinnari**, laulu. Lokakuun

aikana järjestetään myös toinen konsertti Forssan kirkossa. Lasse Heikkilän Suomalainen messu toteutetaan yhteistyönä alueen kuorojen ja muusikoiden kanssa.

Marraskuun alussa saman viikon sisään on sijoitettu valaistustekniikan takia kaksi Kulttuuri-Axelin kanssa yhteistyössä toteutettavaa musiikkitapahtumaa.

Viime vuonna kirkon täyttänyt Juice-kirkko toteutetaan jälleen keskiviikkona 7.11. Nyt esiintymässä on forssalaisten laulajien ja **Costello Hautamäen** lisäksi Juicen vanha kaveri **Mikko Alatalo**. Saman viikon perjantaina 9.11. klo 18–22 syttyvät eri väriset valot ja erilaiset musiikit kirkossa. Tapahtuman ajatuksena on tarjota mahdollisuus musiikkiin ja meditaatioon. Muiden muusikoiden lisäksi myös Kojjärven kannel -ryhmä soittaa tapahtumassa. Kerrankin kirkossa saa liikkella ympäriinsä ja ihaila vaihtuvia värejä. Halutessaan kirkkoon voi jäädä yöpymään. Saman viikon sunnuntaina 11.11. on myös **Hanna Ekolan** konsertti, mutta onneksi se on Kojjärven kirkossa.

Marraskuun lopulla to 22.11. klo 18 pelimannit **Senni Valtonen** ja **Timo Alakotila** tulevat soittamaan sekä tavallisia että mitä oudoimpia soittimia Forssan kirkkoon. Kantele, harmooni, urut, kampiliira ja muut outoudet kuuluvat näiden monipuolisten muusikoiden arsenaaliin.

Näin paljon meillä tapahtuu syksyn aikana. Joulukuu on sitten jo oma juttunsa. Tervetuloa mukaan toimintaan!

Teksti: **Outi Aro-Heinilä**

Toukokuussa torilla vietettiin messua. Kuva: Tapio Laakso.

Lähetystyön tapahtumia syksy 2018

To. 11.10. klo 17.30 Hukarin lähettiperhe mukana perhe-illassa Forssan seurakuntatalolla.

Su 14.10. klo 10 Messu Forssan kirkossa. Messussa saarnaa nimikkolähettimme Arni Hukari.

klo 11.30–13.00 Syyslounas lähetyksen hyväksi ja klo 13 lähetyshuha.

Pe 19.10. klo 10–14 Lähetyssojen avoimet ovet.

Su 28.10. klo 12.30 Lähetyslounas Kojjärven srk-talolla.

ELVISTÄ JA RUKOUSTA

Elvistä ja rukousta – tapahtuma Forssan kirkossa sunnuntaina 23.9. klo. 18

Elviksen herkkää gospeltuotantoa on mahdollista kuulla neliäänisesti laulettuna pianon ja kitaroiden säestyksellä. Elvis Is Back -bändissä ovat mukana Seppo Juntunen, sekä musiikin ammattilaiset Johannes Österlund, Heidi Tuikkanen, Joska Mehto ja Juha Kuivanen. Konsertin jälkeen on mahdollisuus rukoukseen.

Kanttorien kertomaa

Kanttorin toimenkuva Forssan seurakunnassa on melkoisen laaja. Jumalanpalvelusten lisäksi kanttorit musisoivat avio- liittoon vihkimisissä ja hautajaisissa, vetävät kuoroja ja erilaisia musiikkiryhmiä, suunnittelevat ja järjestävät konsertteja, ja osallistuvat hartauksiin ja erilaisiin toimintapäiviin. Forssan seurakunnasta eläkkeelle jääneiltä kanttorilta, **Antti Vuoristolta**, **Mirja Pajulta** ja **Esa Lahdelta**, kysyttiin heidän Forssan seurakunnan aikaisen uransa huippuhetkiä ja eläkkeelle jäämisen jälkeisiä tunnelmia.

Antti Vuoristo muistelee

Vuodesta 1958 vuoteen 1989 kanttorina toiminut Antti Vuoristo toteaa nuorten Kantikakuoron kuuluvan mieluisimpien muistojen joukkoon. Hän kertoo: ”Kun esiintyvässä kuorossa oli 54 laulajaa ja paikalla aina kaikki, tai ei vähempää kuin 53, voi ymmärtää kuoronjohtajan kiittollisuuden. Varsinainen tähtihetki oli kuoron

Antti Vuoristo vuonna 1988.

esiintyessä kirkossa, jolloin kuoron sopraanot ylittivät itsensä ja lauloivat jopa kriittisen johtajan sulamaan. Myöhemmin radionauhoitusta kuunnellessa yllättää kuoron vahva osallistuminen Bachin lauluun.”

Toinen hieno muisto Antti Vuoriston pitkä uran ajalta liittyi kirkkokuoron toimintaan. Harjoituksen lopussa kuoro lauloi aina gregoriaanisella sävelmällä Isä meidän-rukouksen. Vuoristo ei ollut osannut odottaa, että kuoro osaisi sen ilman nuottia ja oli vaikuttunut.

Hän kertoo vielä näin: ”Syntymäpäiväkonsertissa 1996 kirkossa seurakunnan virsi oli mielestäni voimakkainta mitä koskaan. Sain säestää loistavilla uruillamme mm. virren On Kristus kirkon Herra. Kohtuulliseen säestykseen lisäsin vähitellen joitakin piristäviä äänikertoja, kuten lopuksi jalkioon fagotin. Seurakunnan veisuu oli kuin mahtavaa pauhua. Muistan ajatelleeni, että tällaista ko on laulu sitten kun vajaa loppuu ja täydellisyys alkaa.”

Pitkän uran kanttorin tehnyt Antti Vuoristo jäi eläkkeelle vuonna 1989. Hän kertoo: ”Eläkkeelle jäätyäni ajattelin opiskella venäjää sen verran, että osaan lukea katujen nimet Pietarissa. Iltalukiossa menikin kuusi kurssia peräjälkeen ja jatkoin. Yökirjoituksia varten piti kerrata, ja se oli tärkeää, koska Inkerin kirkossa tarvittiin organisaattori kanttorikoulutusta järjestämään ja työssä tarvittiin venäjän kieltä. Järjestin Inkerin nuorille kolmena kesänä kanttorikurssin Loimaan ev. kansanopistolla. Opiskelijat, jotka testasin ja kutsuin kursseille, tulivat seurakuntien lähettämänä. Yhteensä kymmenen vuoden aikana valmistui 43 kanttoria. Sain

Mirja ja Esa tekivät töitä yhdessä.

vierailla sinä aikana Pietarin alueella, Siperiassa, Mordvassa, Udmurtiassa, Marin tasavallassa ja tietysti Karjalassa.

Inkerin työn jälkeen liityin tukemaan SLEY:n kautta lähetystyötä Forssan ev. lut. rukoushuoneessa. Työ jatkuu puheenjohtajana ja rahastonhoitajana sekä toiminnan suunnittelijana. Yksi painopiste lähetysten lisäksi on konserttien järjestäminen.”

Mirja Pajun hienoja hetkiä

Mirja Paju toimi Forssan kanttorina vuodesta 1991 vuoteen 2016. Hän toteaa, että televisiokirkot ovat olleet jännittäviä: ”Kohokohtia ovat olleet kaikki kolme televisiojumalanpalvelusta, jotka

on lähetetty Forssan kirkosta. Ne olivat mielenkiintoisia, ehkä vähän jännittäviäkin haasteita kuorolle ja minulle.”

Tavalliseksi puurtajaksi itseään kuvaileva Mirja Paju kertoo, että kirkkovuoden juhla-ajat, joulukuun ja pääsiäisen, ovat merkinneet myös paljon. ”Varsinkin jouluaika ja ensimmäisenä adventtina täydellä kirkkosalilla laulettava Hoosianna kohotti mielet tulevaan juhlaan. Laulava seurakunta on ollut suuri iloni!” Hän on saanut erilaisista konserteista voimaa arkiseen työhön. Mieleenpainuvimpia ovat olleet urkutaiteilija Kalevi Kiviniemen konsertit.

Eläkepäivistään hän kertoo näin: ”Eläkkeelle jäätyäni olen hoitanut iäkkään isäni taloutta Ypäjällä. Omakotitalossa riittää puuhaa. Kanttorin vapaita olen tuurannut silloin tällöin. Kuntoa- ni hoidan tekemällä kävelylenkkejä luontoon. Soittamistakaan en ole jättänyt. Instrumentti vaan on vaihtunut uruista harmonikaksi.”

Esa Lahden muistoja

Forssan seurakunnassa vuosina 1996–2016 kanttorina toiminut Esa Lahti muistaa kirkkaimmin tilaisuudet, joissa on saanut olla auttamassa musiikin ja laulun keinoin hädässä olevia järjestämällä konsertteja seurakuntalaisille. Hän nostaa näistä tilaisuuksista esiin Tsunamin uhrien hyväksi järjestetyn konsertin, jossa forssalaiset taitelijat ja kuorot olivat mukana auttamassa onnettomuuden uhreja. Hänen kertoo: ”En muista, että niin suurta kolehtia olisi ollut koskaan.” Esa Lahti nostaa kaksi muutakin konserttia vaikuttavimpien muistojen joukosta: ”Toinen upea tilaisuus oli Lahti Sinfonian virsikonsertti

Osmo Vänskän johdolla. Siellä aistia, miten suuri sinfoniaorkesteri tulkitsi meille niin rakkaita virsiä. Oma 60 vuotiskonsertti, jossa urkutaiteilija **Kalevi Kiviniemi** ja **Erkki Liikanen** sekä **Simo Rantanen** olivat mukana. Sain laulaa hienon ihmisen ja suuren taiteilijan säestämänä itselleni rakkaita lauluja. On myös ollut aivan tavallisia musiikki-iltoja, jotka ovat yhtä arvokkaita kuin nämä tässä mainitsemani tilaisuudet.”

Esa Lahti kertoo, että eläkkeelle jäämisen jälkeen on tapahtunut paljon, mm. oma sairastuminen, josta hän selvisi. Hän toteaa: ”Musiikkia en varmasti jätä koskaan, se puhdistaa ja antaa voimaa. Tällä hetkellä toimin Humpvilan vs. kanttorina tämän vuoden loppuun. Joka päivä kuntoilen ja uin, sekä nyt kesällä pihatöissä riittää tekemistä.”

Forssan kanttorit

Juuso Ranttila 1918–1922
Eino Pesonen 1922–1923
Werner Roos 1924–1939
Heikki Lukkala 1939–1940
Aarne Artio 1940–1941
Sulo Saarits 1942–1947
Erkki Nuutinen 1947–1948
Aarne Artio 1948–1957
Pekka Salomaa 1957–1958
Antti Vuoristo 1958–1989
Inkeri Suonpää 1984–1986
Pirjo Hellevirta 1989–1997
Mirja Paju 1991–2014
Sinikka Lehtinen 1998–2001
Ilkka Paavolainen 2002–
Esa Lahti 1996–2016
Outi Aro-Heinilä 2016–
Tiina-Maria Kauppi 2018–

Teksti: **Outi Aro-Heinilä**
Kuvat: **Forssan seurakunta**

Antti Vuoristo Kantika-kuoron kanssa.

DIAKONIATYÖN SYKSYÄ

Ke 19.9. Muistimessu kirkossa klo 14 yhteistyössä Forssan seudun muisti ry:n kanssa. Messu on suunniteltu erityisesti muistisairaille ja heidän perheilleen.

To 27.9. Eloa ja iloa eläkeläisille Syyskauden avaus Klemelässä klo 10-14.00 Yhdessäoloa, ohjelmaa, ruokailu ja kahvit. Hinta 10 €.

Su 7.10. Vanhustenviikon messu kirkossa klo 10. Messun jälkeen kirkkokahvit seurakuntatalolla.

Ke 10.10. Vanhustenviikon pääjuhla seurakuntatalossa. Kahvitarjoilu klo 13. Juhla klo 14.

To 22.11. Eloa ja iloa eläkeläisille seurakuntatalossa klo 12-14 yhteistä ohjelmaa ja kahvit hintaan 2 €.

To 13.12. klo 13 Eläkeläisten Joulujuhla seurakuntatalossa. **Eläkeläisten ruokailu** seurakuntatalolla ma-ke klo 11-13. Lounaan hinta 7 €.

Matkun Ikänuoret Kylätalolla tiistaisin klo 13-15 ruokailu alkaa klo 12.45. Parillisilla viikoilla 4.9. alkaen.

Kojon kaikenikäiset Kojjärven seurakuntatalolla klo 12.30-14.30, ruokailu alkaa klo 12. Parillisilla viikoilla 5.9. alkaen.

Kerhojen yhteinen Joulujuhla Kojjärven seurakuntatalolla 5.12 klo 12-14.30

Naisten jumppa tiistaisin seurakuntatalon liikuntasalissa klo 10, alkaen 11.9.

Miesten jumppa torstaisin seurakuntatalon liikuntasalissa klo 10 alkaen 13.9.

Molemmat jummat ohjaa Meeli Pauska. Jumpan hinta 1 €.

KIINNOSTAAKO VAPAAEHTOISTYÖ PUHELIMESSA?

Kirkon Palveleva puhelin tarjoaa päivystäjälle

- itsenäisen vapaaehtoistyön n. 3h/kk
- mahdollisuuden valita itse päivystysajankohta
- koulutuksen ja työohjauksen
- liittymisen yli 2000 päivystäjän valtakunnalliseen joukkoon
- mahdollisuuden päivystää Forssassa tai Tammelassa (päivystäjää on kaikkialta seutukunnasta)

Päivystäjältä vaaditaan

- ehdoton vaitiolo
- halua ja kykyä kuunnella eri elämäntilanteissa olevia soittajia
- tällä hetkellä tasapainoinen elämäntilanne
- hakeutumisasihteissa haastattelu ja koulutus

Jos pohdit, olisiko tämä sinulle sopiva tapa kulkea lähimmäisen rinnalla, ota yhteys: sairaalapastori Anne Mäkelä, 050-3373 158, anne.makela(at)evl.fi

KIRKON KESKUSTELUAPUA

Luottamuksella, sinua kuunnellen

Puhu, se auttaa.

Palveleva puhelin
0400 22 11 80
Arkinen 18-01,
viikonloppuisin 18-03

Palveleva chat

Palveleva netti

Palveleva kirje
PL 210, 00131 Helsinki

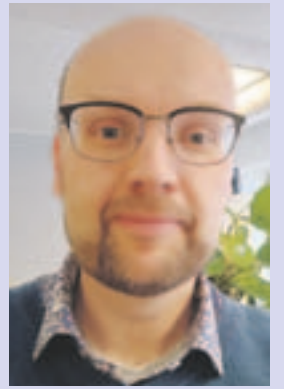
kirkonkeskusteluapua.fi

Perheneuvojan pohdintoja

Tässä kirjoitussarjassa perheneuvojat pohtivat parisuhdetta, ihmisenä kasvamista ja muita elämän ihmeellisyyksiä.

Lehtikuva

Moi, mä haluaisin näyttää sulle erästä kuvaa, jonka leikkasin irti sanomalehdestä. Sillä on ollut vahva efekti muhun. Toivoisin, että sä katsoisit sitä hetken. Olis mielenkiintoista tietää, mitä sä siitä ajattelet.

Teksti: Tuukka Hämäläinen

Tunnistatko tilanteen? Useita soihtuina palavia autoja parkkipaikalla, jossain göteborgilaislähiössä. Kuva on aika epätarkka.

Mihin sun huomiosi ensimmäisenä kiinnittyy?

Mä aluksi kiinnostuin noista huppareihin pukeutuneista kasvottomista anarkisteista. Tuo muusta porukasta sivuun jäänyt näyttäisi kantavan bensakanisteria. Mikä sen on saanut menemään tonne kärtsäämään viattomien ihmisten autoja? Millaisia gigsejä se tuosta saa?

Mä en voi olla ajattelematta sitä, että sekin on joskus ollut pieni, huolenpitoa tarvitseva ihmis-pentu. Onnettomat kokemukset ovat vähitellen muovannet sitä yhä kyynisemmäksi ja näköalattomammaksi. Mä en usko, että sellainen muutos tapahtuu ihan sattumalta. Millasen määrän se on joutunut nielemään pettymyksiä!

Mun huomio kuvassa kiinnittyy vielä yhteen tyyppiin. Arvaatko? Just niin, tuohon talon asukkaaseen, joka on vanginnut kameraansa tän mieltömän tilanteen parvekkeeltaan. Ehkä se on

jääkaapille mennessään tavoittanut sivusilmällä ensin oudon valon parkkipaikan suunnalta. Mennyt sitten uteliaisuudesta lähemmäs ikkunaa ja tajunnut: autot palaa! Voihaissut epäuskoisena: "Eihän tällaista voi tapahtua kuin Rinkebyssa tai Malmön laitamalla!

Tiedät sä, mä tunnistan noissa molemmissa tyyppissä jotain itseäni: Mä olen toisaalta kuin tuo tuhopolttoa kuvaava talon asukas. Keinoton sivusta seuraaja. Kuormitettu kriiseistä ja konflikteista kertovalla uutisvirralla. Kärsimykselle turtuu, mutta mä haluaisin säilyttää kyvyn tuntea.

Mut mä olen myös kuin tuo huppupäinen auton-polttaja. Silloin kun elämä potkii kulkusille ja maailma tuntuu nilkuttavan kriisistä toiseen osa minussa haluaisi kyynnistyä ja luovuttaa. Se puoli uskottelee mulle, ettei omalla tulevaisuudella, eikä millään ole happy endiä.

Mussa on onneksi tallella sellainen puoli, joka uskoo ja luottaa, että kaikella on merkitystä; vähäisimmälläkin ystävällisellä eleellä, sanalla ja kohtaaamisella. Siitä mä haluan pitää kiinni kaikin keinoin. Mä vaan tartten muitakin mun ympärille, jotka jaksaa siihen uskoa. Uskothan sä?

Kirkossa auttamassa

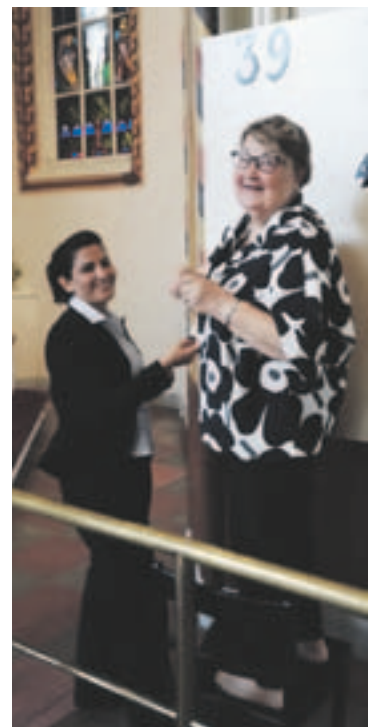
Mahmoudin perhe pakeni Irakista Suomeen syksyllä 2015.

He löysivät tiensä Vihdin seurakunnan leirikeskukseen. Sen jälkeen he muuttivat Forssaan vastaanottokeskukseen ja saivat myös turvapaikkaoikeuden. Tytöt ovat oppineet hyvin suomen kielen ja kaksi heistä käy jo koulua. Vanhemmatkin tulevat suomeksi toimeen ja opiskelevat lisää.

Alusta asti he kokivat seurakunnan paikaksi, jossa he saivat paljon apua. He kiittelevät monia heitä auttaneita ihmisiä. He saivat

asua **Pelto-Huikon Jorman ja Riitan** luona setsemän kuukautta. Yhteys on edelleen läheinen omaan asuntoon siirtymisen jälkeen. Uusia ystäviä on löytynyt, mutta he toivovat saavansa lisää ystäviä. Forssa on ollut hyvä paikka heille.

Seurakunnan jumalanpalvelukset ovat tulleet tutuiksi, myös Forssan kirkko. Heistä tuli kristittyjä ja uskosta he ovat saaneet perustan elämälleen. Isä Mahmoud sanookin usein, että "Jeesus auttaa". Hänen Raamattunsa

on täynnä alleviivauksia ja merkintöjä. Forssan kirkko on heistä kaunis ja siellä on hyvä olla. Perhe tulee mielellään auttamaan erilaisissa tehtävissä. Elokuisena sunnuntaina tytöistä oli hauskaa olla auttamassa ehtoollispikarien kokoamisessa messun jälkeen isän kanssa. Äiti sai olla kirkkoväärtin apuna virsitaulun tyhjentämisessä.

Teksti ja kuvat: Esa Löytömäki

Lapset & nuoret

KAIKILLE ILMAINEN TOIMINTAILTAPÄIVÄ LAPSILLE JA LAPSIPERHEILLE!

KIDS' ACTION

TALSOILAN KOULULLA LAUANTAINA 15.9. KLO 14-17

YHTEINEN ALOITUS KLO 14, OLE PAIKALLA AJOISSA!

MONIA TOIMINTAPISTEITÄ, KILPAILUJA, ARVONTAA, TARJOILUA JA PALJON MUUTAI!

TAPAHTUMAN JÄRJESTÄÄ

FORSSAN SEURAKUNTA, Lapsien Forssa, Fohe, FORSSAN VAPAA-SEURAKUNTA, KIDS ACTION FORSSA

Avoimet päiväkerhot 2018-2019

Kerhot alkavat kokoontua viikolla 35, 27.8. lähtien

Avoimeen päiväkerhoon ovat tervetulleita vanhemmat/hoitaja ja hoitajat lapsineen. Kerhoon ei tarvitse etukäteen ilmoittautua, vaan tulla voi, kun itselle parhaiten sopii. Kerho-ohjelma koostuu hiljentymisestä, leikistä, askartelusta ja vapaasta seurustelusta. Kerhosta löytyy aikuiselle juttuseuraa ja lapselle leikkikavereita. Kerhoon tuodaan omat eväät, mutta kahvin/teen ja mehun saa kerhosta. Kerhojen teemat löytyvät nettisivuiltamme www.forssanseurakunta.fi Kerhoaika on kaikissa kerhoissa klo 9.30-11.00

Kerhopaikat ovat alla seuraavissa osoitteissa:

Maanantaisin Tölnökodissa, Rajakatu 11, ohj. Tarja Mäkelä

Tiistaisin Vieremässä, Nokantie 2, ohj. Tarja Mäkelä

Torstaisin Pappilassa, kirkon viereisessä puutalossa, ohj. Tarja Mäkelä/ Outi Aro-Heinilä

Torstaisin Klemelässä, Syrjänharjuntie 12, Klemelän leirikeskus vanha talo, ohj. Elise Giren & Wilma Yli-Hakula/ Outi Aro-Heinilä

Torstaisin Kojolla, Kojontie 60, ohj. Anniina Suvilampi

Pappilan ja Klemelän kerhoissa on joka toinen viikko lastenohjaajan lisäksi kanttori Outi Aro-Heinilä ohjaamassa lasten lauluja ja musiikkia kerhon alussa.

Lisätietoja varhaiskasvatukseenohjaajalta Tarja-Leena Ylitalo p. 050 347 8923 tai tarja-leena.ylitalo@evl.fi

FORSSAN EV. LUT. SEURAKUNNAN KERHOT ALAKOULUIKÄISILLE SYKSY 2018

Kerhot alkavat viikolla 37, (10.9. alkaen)

MAANANTAISIN

Kokkikerho 1.-6.-luokkalaisille klo 15.30-16.30

Tölnökodilla (Rajakatu 11). Kokkikerhossa leivotaan ja kokkaillaan yhdessä.

Touhukerho 1.-5.-luokkalaisille klo 16.30-17.30 Klemelän Ylätalolla (Syrjänharjuntie 12, keltainen rakennus). Touhukerhossa touhuillaan yhdessä leikkien, pelaillen, askarrellen, kokkaillen yms.

Toimintakerho 1.-3.-luokkalaisille klo 16.00-17.00 seurakuntatalon nuorisotilassa (Kartanonkatu 16).

TIISTAISIN

Puuhakerho 1.-4.-luokkalaisille klo 17.00-18.00 Klemelän ylätalolla (Syrjänharjuntie 12, keltainen rakennus). Puuhakerhossa puuhaillaan yhdessä leikkien, pelaillen, askarrellen, kokkaillen yms.

Pelikerho 1.-6.-luokkalaisille klo 16.30-17.30 seurakuntatalon nuorisotilassa (Kartanonkatu 16). Pelikerhossa pelaillaan yhdessä erilaisia pelejä mm. lautapelejä.

KESKIVIIKKOISIN

Musakerho 4.-6.-luokkalaisille klo 17.00-18.30 seurakuntatalon nuorisotilassa (Kartanonkatu 16). Musakerhossa soitetaan erilaisia soittimia, lauletaan, tutustutaan erilaisiin musiikkityyleihin kerholaisten toiveiden mukaan.

TORSTAISIN

Legokerho 1.-6.-luokkalaisille klo 17.00-18.00 Vieristillä (Nokantie 2, Vieremän koulun vieressä) Legokerhossa rakennetaan legoilla eri teemoista ja aiheista.

PERJANTAISIN

Liikuntakerho 1.-6.-luokkalaisille klo 16.00-17.00 seurakuntatalon liikuntasalissa (Kartanonkatu 16). Liikuntakerhossa liikutaan, leikitään ja pelaillaan yhdessä kerholaisten toiveiden mukaan.

Seurakunnan kerhot

- Maksuttomia
- Kokoontuvat joka viikko, ellei toisin ilmoiteta (huom. ei syyslomalla)
- Ei ennakkoilmoittautumista, kerhoihin voi vain tulla rohkeasti mukaan.
- Kerhonoijaajina toimivat 15-18-vuotiaat seurakunnan koulutetut kerhonoijaajat
- Yhteyshenkilö Marika Haake, 050 366 2920, marika.haake@evl.fi

Lisätiedot:

<https://www.forssanseurakunta.fi/tule-mukaan/kouluikäiset/kerhot>

Lapsikuoro:

Seurakunnassamme aloittaa lapsikuoro, jos sopiva määrä kuorolaisia löytyy.

Kuoroon pääsee eskari-ikäisestä alkaen.

Tiina-Maria on käynyt kouluissa ja eskariryhmissä pitämässä pienen kuorotukion, jossa on kokeiltu mitä kuorossa tehdään... "Mukava kierros on ollut. Minut otettiin todella lämpimästi vastaan kaikissa paikoissa. Mahtavia lapsia, mukavia opettajia ja kivoja kouluja. Kiitokset teille kaikille!!!"

Kuorossa toimiminen on yhteistä tekemistä, joka samalla kehittää sävelkorvaa, rytmitajua, koordinaatiota jne. Pieni esiintymisjännitys kuuluu asiaan ja sekin yleensä helpottaa ajan myötä.

Ensimmäinen harjoitus, jonka yhteydessä ilmoittautuminen on to 6.9. klo 16.00 srk-talolla, salissa.

Kuoro harjoittelee kerran viikossa torstaisin tunnin ajan. Harjoitus koostuu lämmittelystä, itse harjoituksesta ja loppuleikeistä... mukana on myös isosia/kerhonoijaajia. Kuoro sopii sekä tytöille että pojille. Rohkeasti mukaan!

Lisätietoja kuorosta kanttori Tiina-Marialta puh. 050 362 6143 tai tiina-maria.kauppi@evl.fi

SYSSLÖMAN LIEKKI-LEIRIT KLEMELÄSSÄ

1.-2.-LUOKKALAISILLE
16.-17.10.2018 (10€)

3.-4.-LUOKKALAISILLE
17.-19.10.2018 (15€)

Ilmoittautuminen (aukeaa su 9.9. klo 18)
www.forssanseurakunta.fi/tapahtumat

1.-2.-LUOKKALAISTEN LEIRI
alkaa tiistaina 16.10. klo 10
ja päättyy keskiviikkona 17.10. klo 12.30

3.-6.-LUOKKALAISTEN LEIRI
alkaa keskiviikkona 17.10. klo 16
ja päättyy perjantaina 19.10. klo 12.30.

Lisätiedot:

<https://www.forssanseurakunta.fi/tule-mukaan/kouluikäiset/kouluikäisten-retket-ja-leirit>
tai Marika Haake, 050 366 2920, marika.haake@evl.fi

Vauvanpäivää juhlistaan jälleen...

Taivaan Isä lepäsi ja antoi meille lahjaksi lepopäivän. Vauvat nauttivat ja riemuivat.

Vuonna 2017 VauvaSuomi ry kutsui kaikki mukaan viettämään yhdessä maailman ensimmäistä valtakunnallista **Vauvan päivää**, osana Suomi

100-juhlintaa. Meidän seurakuntamme lapsityökin otti haasteen vastaan ja järjesti vauvoille mukavan hetken tuntupolulla. Alle 1,5-vuotiaat lapset kutsuttiin hen-

kilökohtaisesti.

Tuntupolku oli vauvoille ja taaperoilta toiminnallinen elämyksellinen yhdessä oman aikuisen kanssa. Lapsille tarjottiin erilaisia

kokemuksia eri aistein. Teemana meillä oli luomiskertomus, johon oli helppo rakentaa erilaista toimintaa.

Vauvanpäivän juhlintamme alkoi yhteisellä aloituksella, pienellä laululla ja rukouksella. Tuntupolulla lapset pääsivät monenlaisen puuhaan; maalaamaan, loiskuttamaan, tunnustelemaan, keinumaa, maistelemaan. Erilaisiin elementteihin pääsi tutustumaan omaan tahtiin.

Vauvoja saapui paikalle oikein mukavasti ja niinpä mekin pää-

timme jatkaa Vauvan päivän juhlintoja!

Syyskuun viimeisenä perjantaina ovet on avoinna leirikeskus Klemelän alatalossa klo 10 ja sinne kutsun jälleen alle 1,5-vuotiaat vauvat ja taaperot sydämellisesti tervetulleeksi! Isommille sisaruksille järjestetään omaa puuhaa ja leikkiä ylätalossa. Lopuksi on tarjolla vielä maittava keittolounas koko perheelle.

*Lapsityöntekijä,
Anniina Suvilampi*

Taivaan Isä loi valon, me maalasimme hedelmäsoseella sormin.

Kirkko-seikkailu

Lapsiperheille
100-vuotiaassa
Forssan kirkossa
keskiviikkona 21.11.
klo 15 ja klo 18

Tervetuloa tutustumaan kirkkoon elämyksellisesti.

Mukana seikkailee myös kirkonrotta, joka on tullut tutuksi monelle lapselle.

Tilaisuudet alkaa yhteisellä aloituksella joko klo 15 tai klo 18 eli kannattaa tulla heti alkuun mukaan.

Forssan ev.lut.seurakunta

TERVEHDYS KIRKONROTALTA!

Minusta on ihanaa nähdä lapsia täällä kirkossa. Silloin on menoa ja meininkiä eri tavalla kuin yleensä. Useimmiten saan rauhassa vipelillä ja joskus minulla on hivenen yksinäistäkin.

Alkuvuodesta 5-vuotiaitten päiväkerhoryhmä tuli tutustumaan kirkkoon. Kerhotädit kyselivätkin lapsilta jotakin ja höristelin oikein korviani, että kuulin lasten vastauksia. Kuulin esimerkiksi, että kirkko näyttää hienolta, hienolta ja vielä hienommalta ja että täällä on hieno alttaritaulu, niin kuin siinä olis timantteja. Ja että kirkossa haisee hyvältä, kun on puuta ja ihania kukkia. Lapset tiesivät, että kirkossa vietetään jumalanpalveluksia, puhutaan Jeesuksesta ja **Sanna** on pappi. Silloin, kun lapset kävivät täällä, oli vielä lunta ja liukasta ja he näkivät kuinka **suntio-Heli** hiekotti pihaa. Jollain lapsista tais olla korvat puhdistamatta, kun oli kuullut, että suntio "kohteli" hiekottamisen sijaan. Hassua... Ja arvatkaas mitä! Sitten ne lapset söi eväätkin kirkossa ja arvatkaas vaan, kuinka paljon jäi mulle ihania herkullisia murusia. Namsk! Pääsin samalla autteleen suntiota, napsimalla muruset lattialta.

Tammelassa asuu sellainen mukava tati, nimeltään **Sirpa Sironen-Hänninen**, ja hänellä on kirjoittajalahja. Sirpa sai käsiinsä näitä lasten ajatuksia kirkosta ja hän kirjoitti niistä runon, aikas ihanaa!

Tervetuloa kirkkoon minunkin puolestani!

Terv. Kirkonrotta

Meitin kirkko

*Meitin kirkko on hieno talo.
On kauniit ikkunat ja taulut.
Alttaritauluissa kuin timantteja.
Kaikuu kirkossa virret ja laulut.*

*Sanna-pappi Jeesuksesta puhuu.
Heli pihaa hiekottaa, sanoo: "hui, huu!
Varokaa! On lunta ja ja jäätä.
Täytyy suojella arkaa päätä."*

*Ihanat kukkaset tuoksuvat.
Kattokruunuissa on kauniit kiemurat.
Kanttori soittaa, urut pauhaa.
Toivotellaan rauhaa, rauhaa!*

*Karkkejakin voi syödä kirkossa.
Evästäkin, että jaksaa istua.
Kirkossa on hyvä olla, turvallista.
On paljon kaunista katselemista.'*

Runo: **Sirpa Sironen-Hänninen**

Alakoululaisten leirillä Klemelässä

Heinäkuun alussa Klemelässä vietettiin perinteiset alakoululaisten leirit. Tämän kesän leirit kulkivat nimellä elämysleirit. Mutta mitä kaikkea tuo elämysleiri pitikään sisällään? Leirin aikana päästiin tutustumaan luomiskertomukseen erilaisten askartelujen, pelien, leikkien ja toiminnan kautta. Leirin aikana askarrettiin valotaulut, maalattiin saviruukkuja ja istutettiin niihin taimet, etsittiin kaloja ja lintuja (EI OIKEITA), pelattiin sekä ehkä hauskimpana, päästiin kastelemaan isoset.

Alakoululaisten kanssa leirillä oppii huomaamaan, kuinka aitoja lapset ovat. Välillä leirillä saadaan nauraa kippurassa ja toisena hetkenä pestäänkin jo leikkikakkaa vaatteista, seinistä ja joka hiuksista. Vauhtia, vili-

nää, naurua ja ääntä mahtuikin jokaiseen leiriin. Kaiken vilinän ja vauhdin keskellä saadaan kuitenkin leirillä myös rauhoittua hartauksien äärellä, kuten Jumala, joka seitsemäntenä päivänä lepäsi kaikesta luomistyöstään.

Leirillä ei myöskään unohdeta kotiväkeä. Jokaisen leirin lopussa on leirijumalanpalvelus, jonne kotiväki kutsutaan. Jumalanpalveluksessa lapset pääsevät kertomaan vanhemmilla leirin aiheesta ja siitä mitä leirillä on tehty, vaikka ihan kaikkea ei tietenkään kerrota...

Klemelässä leireillään taas syyslomalla, silloin päästään osallistumaan Liekki-leirille. Mutta mitä kaikkea se pitää sisällään, se nähdään sitten syyslomalla!

Teksti ja kuva: **Marika Haake**

Rippileiri on monelle rippikoulun kohokohta, jonka jälkeen iskee usein haikeus ja ikävän tunne. Kuitenkaan rippikoulun ei tarvitse, eikä kuulukaan olla se ensimmäinen ja viimeinen mahdollisuus osallistua seurakunnan toimintaan, vaan asia on juuri päinvastoin.

Forssan seurakunta tarjoaa monenlaista tekemistä nuorille. On isokoulutusta, kerhonohtajamista, sekä erilaisia leirejä ja tapahtumia. Vuosittain on esimerkiksi järjestetty ”Someron” retki, joka kuulemma on joskus venähtänyt niin pitkäksi, että passiakin on tarvittu. Seurakunnan nuorisotila on avoin kaikille nuorille. Osalla nuorista on sinne avaimet, jolloin nuorisotilaan voi mennä olemaan kavereiden kanssa, katsomaan elokuvaa, pelaamaan lautapelejä tai ihan vain levähtämään hetkeksi koulu- tai työpäivän päätteeksi.

Joka torstai ohjelmassa on nuortenilta, jolloin nuorisotilan ovet ovat kaikille avoinna ja siellä on paikalla seurakunnan työntekijöitä. Illan ohjelmaan kuuluu vapaata oleskelua ja hartaus. Ilta on hyvin matalan kynnyksen paikka, jonne uskaltaa tulla joko kaverin kanssa tai ihan yksinkin. Paikalla on aina sopivasti porukkaa ja uudet kasvot ovat tervetulleita. Nuorisotila eli ”nuokkari” on eräänlainen turvasatama arjen ja koulun keskellä, jonne voi tulla levähtämään ja nauttimaan kivasta seurasta.

Kaikenlainen nuorten toiminta tapahtuu ryhmissä, jolloin oppii tärkeitä asioita ryhmässä toimimisesta. Lisäksi kerhonohtajana toimiva tai isostoiminta antaa nuorille vastuuta ja ryhmän johtamiseen tarvittavaa kokemusta. Isosena tai kerhonohtajana toimimisesta on hyötyä elämässä ja monet koulut myös huomioivat

tämän kokemuksen. Tärkeintä isos- ja kerhonohtajakoulutuksessa on kuitenkin hauskanpito ja uusien asioiden oppiminen yhdessä.

Nuorten toimintaa voi kuvata eräänlaisena tienä kohti jotain suurempaa. Kristityn elämää usein verrataan vaellukseen, joka alkaa kasteessa. Vaeltaminen on kuitenkin raskasta ilman tukea ja turvallista seuraa. Monelle nuorelle seurakunta on juuri tämä turvallinen paikka kulkea yhteisellä tiellä. Nuorten virren 511 sanoin: ”Tie valmis on, voin löytää sen, ja luona Isän sydämen on paikka juuri minulla Isäni lasten joukossa.” Jumalanpalveluksessa on seurakunnan toiminnan keskus ja sinne ovat tervetulleita lapset, nuoret ja aikuiset.

Teksti ja kuva: **Tapio Laakso**

Wilma Yli-Hakula

Kuka olet ja mistä tulet?

Olen Wilma Yli-Hakula, vasta valmistunut lastenohjaaja Somerolta.

Harrastukset?

Vapaa-ajallani harrastan musiikkia, soitan sekä pianoa että kitaraa ja laulan kuorossa. Lenkkeilen myös paljon perheeni koiran kanssa.

Mistä kiinnostus alalle?

Olen aina viihtynyt lasten kanssa ja pitäessäni yläkouluikäisiä muskaria lähialueen lapsille, aloin miettimään jos tekisinkin tällaista työtä työkseni. Työssä saisin käyttää hyväkseni intohimojani ja ehkä parasta osaamistani. Aloin tutkia eri koulutautumismahdollisuuksia ja päädyinkin opiskelemaan Turun kristilliselle opistolle. En ole katunut päätöstäni hetkeäkään.

Työelämän arvot?

Työelämän arvoihini kuuluvat luottamus, vastavuoroisuus sekä yhdessä toimiminen. Haluan olla luottamuksen arvoinen ihminen perheiden ja lasten elämässä. Olemme kaikki tässä

maailmassa yhdessä ja ketään ei saa jättää ongelmiansa kanssa yksin. Toivon olevani lapsille ja heidän vanhemmilleen helpposti lähestyttävä henkilö, joka on tukena heidän arjessaan.

Mitä odotuksia työltä?

Odotan tutustuvani lähialueiden lapsiin ja perheisiin. Haluan saada uusia kokemuksia ja eväitä omaan työhöni. Toivon, että pystymme yhdessä muiden työntekijöiden kanssa luomaan monipuolista ja turvallista varhaiskasvatusta.

Teksti ja kuva: **Tarja-Leena Ylitalo**

Forssan kirkon YMPÄRIJUOKSU 16.9.2018 klo 14.00

Sarjat:

T/P 10 2008–2009, **T/P 8** 2010–2011,
T/P 6 2012–2013, **T/P 4** 2014–

Ilmoittautuminen

15.9.2018 mennessä osoitteessa

www.forssansalama.fi

Tiedustelut puh. 050 571 4472

*Kaikkille juoksijoille
mitali ja uintilippu Vesihelmeen*

Forssan seurakunta, kaupunki, MLL,
Salama, SPR, Kello-Nyström

Mitä tapahtuu ennen – ja jälkeen – konfirmaatiomessun?

(Konfirmaatiomessu Forssan kirkossa su 1.7.2018 klo 13)

Nyt on tarkoitus nähdä konfirmaatiomessuun valmistautuminen. On lähdettävä reippaasti ennen klo 12 liikkeelle, sillä messu Forssan kirkossa alkaa klo 13. Hämmästys oli melkoinen; siellä nuoret nököttävät jo albat päällä ja puhetta sekä naurua kuuluu reippaasti. Ajoissa olivat tulleet!

Viimeistelyä vaille.

Ei tämä jännitä yhtään, toteaa Arttu.

Vas. Julius ja Kaapo oikealla.

Isokset jakavat rippikoululaisille nuorten laulukirjoja. Kanttori aloittaa laulun harjoitukset, ja diakonia työntekijä kehoittaa poikia laulamaan kovempaa. Suntio järjestee altaria ja kantaa lisää ehtoollispikareita. Nuoret menevät vielä konfirmaation harjoitukset läpi kertaalleen. Pappi ja mukana olevat avustajat antavat vielä ohjeita ja neuvoja. Valokuvaaja tulee paikalle ja häslinkiä on joka suunnassa. Kirkon etupenkeissä istuvat konfirmoitavat nuoret pyöriivät ja vään-televät itseään. Jännityskö tunnelmaa lisää?

– Ei yhtään jännitä, toteavat pojat vilpittömästi. – Vai näyttääkö siltä? heittää joku näpsäkästi huulen. – Kyllä tästä selvittää, sanoo Arttu-niminen poika toisena. – Albakin on asiallinen vaate ja olen käynyt jo aiemmin ehtoollisella. Ei siinä ole mitään ihmeellistä.

Lauraa sen sijaan hiukan jännittää, jos jotakin menee pieleen. – Olen käynyt aiemmin ehtoollisella, joten se ei jännitä lainkaan.

Isosena on hienoa olla

Veera on ensimmäistä kertaa isosena. Kysymykseen, mitä hän on

oppinut, Veera jää toviksi miettimään. – Antoisaa tämä on ollut. Olen oppinut todella monia uusia asioita. Pidän lasten kanssa olostaa ja siksi näiden konfirmoitavien nuortenkin kanssa oleminen on ollut tosi mielenkiintoista.

– Minulle tämä on myös ensimmäinen kerta isosena, toteaa Kaapo, ja olen tykännyt olla kovasti. Oma rippileirini oli niin mahtava ja mukava, että päätin hakeutua isoseksi. Ihan hieno olo on nytkin kuten oli omassa konfirmaatioissanikin, kertoo Kaapo tyytyväisenä.

Julius on vanha konkari isosena – viides kerta on nyt menossa. – Olen tänä vuonna myös leiriavustaja. Leireillä on aina mukavaa. Riparileirillä on antoisaa, kun pystyy ohjailemaan nuoria ja suuntaamaan heitä eteenpäin. Kun lukio päättyy, nuorisotyöhön hakeminen tuskin on silti ensimmäisenä mielessäni.

Suntiot tekevät kaikkea

Suntiot häävät monenlaisissa tehtävissä ennen konfirmaatiotilaisuuden alkua. Viiniä on laitettava kannuihin enemmän kuin normaalissa messussa. Pikareita on oltava myös runsaasti; on aloitettava heti 200 pikarilla ja

huomioitava konfirmaatiomessun aikana, paljonko niitä on tuotava lisää ja paljonko on vietävä pesuun. Myös viinin määrää on tarkkailtava, ettei se lopu keskenkaiken. Virret on laitettava tauluun ja on ohjattava kirkon väkeä penkkeihin. On myös autettava heitä esimerkiksi wc-tilojen löytämiseksi. Kirkko on tuuletettava hyvin, koska väkeä tulee kirkko täyteen ja lämmin sää tekee tilan vielä kuumemmaksi. Kirkonkellot on suntioiden itse soitettava päivätilaisuuksissa. Aamumessussa ne soivat automaattisesti. Monien muiden tehtävien lisäksi pientä apua myös itse konfirmoitavat nuoret tarvitsevat: suntiot auttavat albojen vyön solmujen tekemisessä. Siinä on omat niksinsä ja nuoret oppivat taidon nopeasti.

Kummit mukana siunaamassa

Kummilla on erityistehtävä konfirmaatiomessussa. He ovat altarilla mukana siunaamassa kummilapsensa.

– Minulla on kuusi kummilasta, kertoo eräs forssalainen kummi. Olen muistanut heitä jouluna ja syntymäpäivänä. Ne jotka ovat joulun aikoihin syntyneet, siinä on

Veera.

Laura.

Ensimmäisen lapsenlapsen konfirmaatio tuntuu meistä hienolta, iloitsevat Aimo ja Anja Jaakkola.

miettimistä, kuinka heidät huomioidaan tällöin.

Omasta rippikirkostani muistan sen, että emme saaneet silloin ehtoollista lainkaan. Se oli muistaakseni vuosina -83–84... Ilmeisesti kyseessä oli jokin kokeilu tai vastaava Forssassa. Kun en saanut silloin ehtoollista, en ole sitä sen jälkeen päinkään halunnut.

Vanhemmat ja isovanhemmat iloitsevat juhlasta

Kai-isä on nyt mukana vanhimman lapsensa konfirmaatiokirkossa.

– En koe paineita tyttärenti puolesta. Tiedän, että tilanteet on menty niin monasti läpi, että kaikki menee hyvin. Mutta tottakai sellaista pientä jännitystä ilmassa aina on. Kun Kai kuulee Forssan kirkon täyttävän 100 vuotta tänä vuonna, hän kokee sen hienona asiana. – Se on muistorikas ja merkittävä kokemus myös tyttärelle.

Matti Salosen lapsenlapsi pääsee tänään myös ripille Forssan kirkossa. – Se on juhla hetki tässä upeassa 100-vuotiaassa kirkossa meille kaikille. Puolisoni ja aikuinen poikani ovat kuroja, joten tilaisuus on vielä koskettava. Oma konfirmaationi tulee mieleen myös, vaikka siitä on aikaa kuinka ja paljon. Mutta on hienoa ja liikuttavaa kokea oman lapsenlapsen juhlahetki.

Anja ja Aimo Jaakkola ovat iloisia pojantyttären juhlapäivästä. Omia konfirmaatiokokemuksia tulee hiukan myös muisteltua. – Polkupyörillä mentiin pitkät matkat, mutta ei sitä silloin kilometrejä ajateltu, toteaa Anja. – Ja myöhästyä ei saanut yhtään, lisää Aimo ponnekaasti. Sitä ei hyväksytty silloin kirkossa käynniksi! Ei millään mennyt läpi se, jos myöhästy. Kymmenen kertaa piti käydä.

– En ole muuten käynyt todella pitkään aikaan ehtoollisella. Nyt tuli sekin tehtyä. Täyttääkö Forssan kaunis kirkkokin sata vuotta?

Kai-isä.

Matti Salonen.

Ehkä ehtoolliselle meno tuntui senkin tähden hyvältä, toteaa Aimo. – Emme me jännittäneet lainkaan lapsenlapsemme konfirmaatiota tänään, sanovat molemmat isovanhemmat vielä tyytyväisinä. Se meni sujuvasti, kun on hyvin harjoiteltu. Nyt menemme vielä pojan tyttären kotiin juhlistamaan tilaisuutta!

Teksti ja kuvat: Sisko Puhtila

seurakunnassa tapahtuu

RAAMATTU JA RUKOUSPIIRIT

NUORTEN AIKUISTEN RAAMATTUPIIRI.

(Joka) Ti klo 17.30 Pappilan yläkerta,
Lisätietoja Isto Iipola p. 045 670 6541

MIESTEN RAAMATTUPIIRI PAPPILASSA.

Ti klo 18.30 (Parilliset viikot), 18.9. lähtien.
Vetäjinä Aimo Häkli ja Kari Kanerva.
Lisätietoja 040 578 7041

ILOSANOMAPIIRI PAPPILASSA.

Ke klo 18.30 (parilliset viikot), 5.9. lähtien.
Vetäjinä Johanna Koskela ja Sari Rämö. 1. kerta 5.9.
Lisätietoja 050 304 4480

NAISET TOIVON LÄHTEELLÄ.

eli naisten Hanna- Rukouspiiri kokoontuu
14.9; 5.10; 9.11; ja 14.12.

Lisätietoja Laila Mäki-Kerttula 050 501 3850

Seurakunnan kesäretkellä

Tänä vuonna 5–7.6. tehtiin perinteinen seurakuntaretki,
nyt Pirkanmaan – Satakunnan suuntaan.

Tampereen suuntaan

Lähtöpäivä tiistai oli valjennut aurinkoisena, mutta viileähkönä (aamulla + 5,6 astetta). Forssan Seurakuntatalolta matkamme alkoi kohti Tamperetta. Matkanvetäjinä toimivat Anniina ja Hannele Suvilampi sekä autonkuljettajana Jukka Heikkilä.

Tampereella tutustuimme opaan johdolla uusgoottilaiseen **Finlaysonin kirkkoon**, valmistunut v. 1879. Kirkkoa kutsutaan myöskin "Lasten Katedraaliksi". Siellä oli nytkin esillä lasten hartauksiin liittyvää rekvisiittaa.

Ajoimme ohi Näsineulan ja Näsijärven venesataman, maisematietä pitkin kohti Hämeenkyröä ja samalla katsellessa kumpuilevaa Pirkanmaata. Myöskin siellä silmään pisti luonnon kokemaa alkukesän raju kuivuus.

Kahdentoista aikaan saavuttiin Hämeenkyröön Frantsilan "**Hyvän Olon Keskukseen**". Siellä kokoonnuttiin pirttiin ja emäntä Aija Lento piti esittelyn. Moni tuotepakkaus kiersi joukossamme kädestä käteen ja rohkeammilla oli mahdollisuus kokeilla erilaisia salvoja – ja kyllä he sitten kokeilivatkin. Tuote-esittelyjen jälkeen saimme nauttia Frantsilalle tyyppillisen, maittavan ja jopa nälän vievän kasvisaterian.

Hevosten seurassa

Jatkoimme matkaa kohti Ikaalisissa olevaa "**Luomajärven Hevoskieveria**". Se on nykyaikainen hevostila. Isäntä Mika Haagman jutteli Kievarista, sen historiasta ja jopa villoista viime vuosikymmenistäkin. Toiselle ryhmälle pidettiin hevosiheista tietokilpaa. Kilpailun kysymykset liittyivät tavalla tai toisella hevosiin tai hevostarpeisiin, kuten esim. kuo-

laimiin, riimuihin, suitsiin yms. Toinen ryhmä pääsi tällä välin hevosajelulle nelipyöräkärriyllä, jossa oli selkänäjapenkit ja jopa käsijarrukin. Sitten ohjelmapuolia vaihdettiin.

Majapaikkaan **Ikaalisten Kylpylään** saavuttiin vähän ennen kuuttatoista. Ohjelma oli vapaata uimisineen yms., kunnes puoli seitsemän aikaan alkoi "laulutunti" ja vielä iltapala.

Keskiviikkona aamulla 6.6. lähdimme hotellilta Kankaanpään kautta Poria kohti. Kankaanpäässä kaupungilla bongasimme jokusen taideteoksen katujen varsilta. Oli mm. "Valokuvakehystä", "Maan Rakastajaa" ja "Kiviperhosta". Kaiken kukkuraksi 22- ja 44-teiden liikenneympyrään oli tehty kymmenistä pystyrautapalkeista "Valometsä"-teos. Varmaan se onkin pimeään aikaan valaistuna melkoisen näyttävä.

Länsirannikon antia

Porissa poikkesimme ensin Meri-Porissa olevalle "**Metsähautausmaalle**". Sen säilytetty mäntymetsän koskematon luonto mykistää kävijän ja sai nytkin useamman retkeläisen jopa sanomaan, että "miksi tällaista paikkaa ei ole meilläkin päin?"

Sieltä ajeltiin Porin keskustaan, jossa saimme opastetun ja kattavan kaupunkikierroksen. Ajettiin mm. kolmen Porin jokisillan kautta, käytiin kulttuurikeskus "Porin Puuvillan pihalla", sekä melkoinen lenkki kaupungilla. Lounaan jälkeen tutustuimme uusgoottilaistyyliseen Keski-Porin kirkkoon. Kirkko on rakennettu vv. 1859–63, suunnitelleet Carl Johan von Heideken ja Georg Theodor Chiewitz.

Kolmen jälkeen suuntana oli Noormarkku. Ensin kävimme

Vanhassa Ruukissa olevassa Voyage-museossa. Siellä on esillä kattavasti Antti Ahlströmin yhtiöiden historia. Myöskin Villa Mairean tarkastimme, tosin vain ulkoa käsin. Sitten olikin aika palata kämpille Ikaalisiin, jossa meitä aikanaan odotti iltapala.

Ikaalisten ja Harjavan kautta kotiin

Torstaina 7.6. vasta vähän ennen kahtatoista jätimme majapaikkamme ja lähdimme tutustumaan Ikaalisten kirkkoon, jossa opas jo odotteli. Kirkko on puinen ristirkko, otettu käyttöön 4.6.1801. Tilaa löytyy runsaalle tuhannelle hengelle.

Kirkolta retkemme jatkui kohti Kilvakkalaa ja siellä olevaa Ravintola-Tei Tupaa, jossa lounastimme. Paikka on persoonallinen pyöröhirsistä rakennettu kokonaisuus. Ikaalisissa poikettiin vielä Liikekeskus Kompissa, joka on oikea ostajan taivas – vaiko myyjän? Sitten matkamme jatkui Kiikoisten kautta Harjavaltaan ja siellä olevaan Emil Cedercreutzin Museoon. Siellä tutustuimme Maahengen temppele -museoon ja taiteilijakoti Harjulaan, joka on ollut aikoinaan Cedercreutzin kotitalona.

Kotimatalle tarkoituksena oli poiketa matkalla Huittisten Vanhassa Pappilassa. Siellä oli "lappu luukulla". Ilmeisesti tilaus oli joutunut "bittitaivaaseen". Meitä retkeläisiä se ei himpun vertaa surettanut, niin paljon olimme saaneet uutta asiaa kolmen päivän aikana kokea. Kotona Forssassa olimme joskus ennen kahdeksaa.

Paavo Lehtinen

EURON AAMIAISET

jatkuvat syyskuussa keskiviikkoisin klo 9-9:45 Forssan seurakuntatalon ruokasalissa.

Aamiaisen hinta 1€

sis. puuroa, leipää ja kahvia/teetä.

Tervetuloa 5.9. alkaen nauttimaan mukavasta seurasta!

Järjestää diakoniatyö

LOUNASPYSAKKI

aukeaa

pe 28.9. klo 12:15-13:15.

Tarjolla koulujen ylijäämäruokaa täydennettynä salaatilla, maidolla ja leivällä.

Paikka Pappilan Pysäkki, I Linja 2, käynti sivuovesta. Hinta 2€.

Järjestää diakoniatyö.

KUTSU YRITYKSILLE JA VIRASTOILLE:

FORSSALAINEN JOULUVAELLUS SEIMELTÄ SEIMELLE SAA JATKOA

Forssalaiset yritykset, liikkeet ja virastot: tervetuloa mukaan mahdollistamaan seimivaellusta!

Haastamme teidät rakentamaan adventinajaksi näyteikkunaanne/tiloihinne jouluseimen.

Osallistua saa sekä itse tehdyillä että ostetuilla seimiasetelmilla – millainen sopisi juuri teidän tiloihinne?

Viime vuonna mukana oli 12 seimeä ja kahdella seimivaelluksella laulajia yhteensä yli 50.

Tänä vuonna Seimeltä seimelle – laulukierrokset järjestetään pe-la 7.-8.12. ja toivomme, että saamme pysähtyä yhä useamman näyteikkunan äärelle yhä useamman laulajan voimin.

Liikkeiden ja virastojen ilmoittautumiset 15.11.2018 mennessä sair.past. Anne Mäkelälle (anne.makela@evl.fi , 050 3373 158)

ELÄKKEELLE lähtijät

1. Mikä asia nousee mieleen parhaimpana vuosien varrelta?
2. Mikä on ollut erikoisinta?
3. Millaista on ollut työssä seurakunnassa?
4. Mitä eläkkeelle siirtyminen merkitsee sinulle?

Haastattelun kokosi: *Esa Löytömäki*. Kuvat: *eläkeläisten arkistot*

Eeva Rouvinen, johtava diakonia viranhaltija

seurakuntaan tuloni jälkeen. Olin 14 vuoden ajan sos.- ja terveydenhuollon tehtävissä tottunut jo pitkän aikaa moniammatilliseen tiimien yhteistyöhön. Seurakunnassa oltiin vielä alkutaipaleella tällaisen työtavan kehittämisesä. Nyt ollaan jo melko pitkällä noista ajoista, vaikka kehittämistä vieläkin riittää.

Toisena tottumista vaati jonkin aikaa työajattomuus. Perheeltä on tullut aika ajoin palautetta pitkin vuosia, itse en kuitenkaan enää olisi halunnut vaihtaa kahdeksasta neljään rytmiin.

3 Mielenkiintoista ja monipuolista, jossa olen saanut jatkuvasti kehittää itseäni. Kiitos tästä työnantajalle.

Työ on ollut palkitsevaa (kohta 1.), ja sen ilo on usein pienissä arjen hetkissä. Aika ajoin on ollut raskasta ja vaativaa, uutta on tullut entisten lisäksi ja sijaan, ja tämä kehitys kirkossa jatkuu. Olen saanut olla monilla näköalapaikoilla oppimassa uutta.

4 "Edessä reitti tuntematon aukeaa..." laulaa Jaakko Löytty. Sitä kohti avoimin ja uteliaimmiin. Nyt on aikaa itselle ja tärkeille ihmisilleni.

1 Ehdottomasti Ihmiset! Erilaiset ihmiset monissa eri yhteyksissä, nuoret ja vanhat ja siltä väliltä, suomalaiset ja muualta maailmasta tänne tulleet. Kanssani työtä tehneet seurakuntalaiset, jotka antavat jatkuvasti itsestään ja ajastaan toisten hyväksi. Työkaverit ja yhteistyökumppanit seurakunnissa, hiippakunnassa ja sosiaali- ja terveydenhuollon alueilla.

2 Pomon tekemät oudot kysymykset.....☺
Ehkä kokemukseni pian 1996

Hannele Lungren, keittäjä

1 Mukava työyhteisö ja saanut olla tekemisissä eri ikäisten ihmisten kanssa.

2 Pitkä työura ja "vanha koirakin" on oppinut uusia temppuja.

3 Monipuolista ja palkitsevaa sekä paikoin haastavaa (positiivisessa mielessä).

4 Uuden ajanjakson alkamista, paremmin aikaa itselle ja mahdollisille uusille harrastuksille.

Hannele Mäki-Tulokas, toimistosihteerin, taloustoimisto

1 Työvälineet ovat muuttuneet työvuosien aikana mekaanisista laitteista ensin sähköisiin ja sittemmin ATK-laitteiksi. Tehtävät ovat samalla monipuolistuneet. Mielessä on säilynyt 80-luvun loppu ja 90-luvun alku, kun kaikki hautapaikat (n. 10.000) ja niiden vainajien tiedot siirrettiin tietokoneelle vanhoilta pahvikorteilta, jotka olivat isoissa metallikantisissa kansioissa. Työ kesti osapäiväisesti tehtynä vuosia, vaikka siihen sain osan aikaa puhelinkeskusneuvottajalta apua. Kun työ tuli tehdyksi, hauta-asioiden hoitaminen helpottui merkittävästi ja asiakaspalvelu monipuolistui.

Asiakaspalvelu on ollutkin mieluinen lisä normaaliin toimistotyöruutiiniin. Mukavat työtoverit ja mieleinen työ säilyvät mielessä varmaan myös eläkepäivinä.

2 Työ, johon tulin vuonna 1978, oli lähinnä kirjoituskoneella kirjoittamista, monistusta ja postittamista. Sitten tehtäviin lisättiin palkkojen laskemista, joka oli ihan uuden opettelemista. Aivan uudenlainen alue oli kuitenkin hautakirjanpito ja haudanhoitot sekä hautauksiin liittyvä asiakaspalvelu.

3 Seurakunta on ollut hyvä työnantaja ja olen viihtynyt työssäni. Työ on ollut toimistotyöksi monipuolista ja melko itsenäistä. Tietokoneen käyttö tekstinkäsittelyssä sekä tietokoneiden ja ohjelmistojen kehittyminen helpottivat myös paljon työntekoa. Joskus kuitenkin tuntui, että kehitys on niin nopeaa, että ei jaksa omaksua kaikkea. Kuitenkin uuden oppiminen ja käytäntöjen muuttaminen tekivät työstä mielenkiintoista.

Myös kirkkovaltuuston sihteerin ja vaalilautakunnan sihteerin tehtävät ovat tuoneet monipuolisuutta tehtäviini.

4 Eläkkeelle jääminen toivottavasti tuo lisää aikaa perheelle ja harrastuksille. Myös puolisoni jäi eläkkeelle 1.7. ja nyt meillä on enemmän mahdollisuuksia viettää yhdessä aikaa pohjoisen mökillä ja muutenkin liikkua luonnossa. Lastenlasten kanssa olen halunnut viettää myös enemmän aikaa. Aikaa varmaan riittää eläkkeellä enemmän myös kaikenlaisille käsitöille ja puutarhan hoidolle. Mikäänhan ei ole niin tärkeää kuin puutarhan hoito, eikä sekään ole niin tärkeää.

Sinustako seurakunnan luottamushenkilö?

Kiinnostaako sinua vaikuttaminen omassa seurakunnassasi? Haluaisitko uudistaa toimintaa? Mitä ajattelet yhteistyöstä tai seurakuntaliitoksista? Millaista uskoa tarvitaan? Asetu rohkeasti ehdolle, huomisen kirkkoa tehdään nyt.

Seurakuntavaaleissa 18.11.2018 valitaan seurakuntaasi uudet luottamushenkilöt. He päättävät mm. siitä, ketkä valitaan seurakunnan työntekijöiksi, minkälaista toimintaa seurakunnassa järjestetään ja mihin seurakunnan rahoja käytetään. Luottamushenkilöt valitsevat myös maallikkoedustajat kirkolliskokouksen, joka on koko kirkon korkein päättävä elin. Ehdokkaiksi tarvitaan kaikenikäisiä, eri tavoin ajattelevia seurakuntalaisia.

Liity seurakuntasi ehdokaslistalle

Kysy seurakuntasi ehdokaslistasta ja yhteyshenkilöistä ny-

Vuoden 2014 seurakuntavaalien ennakköäänestyksestä. Nyt ennakköäänestys on 6.-10.11. seurakuntatoimistossa ja marketeissa.

Vielä ehdit ehdokkaaksi, sillä ehdokasasettelu päättyy 17.9.2018.

kysiltä luottamushenkilöiltä ja etsi itsellesi sopiva lista. Listoja perustavat valitsijayhdistykset,

joiden taustalla voi olla herätysliike tai poliittinen puolue, usein myös jokin teema tai ajatusmaail-

ma. Näitä voivat olla esimerkiksi kirkon uudistaminen, tasa-arvon edistäminen tai nuorten aseman vahvistaminen kirkossa. Selvitä valitsijayhdistyksen teemat ja tavoitteet ja varmista, että voit olla niiden takana.

Valitsijayhdistysten perustamisasiakirjat on toimitettava kirkkoherranvirastoon viimeistään 17.9.2018 klo 16 jolloin ehdokasasettelu päättyy.

Tai perusta oma valitsijayhdistys

Voit etsiä samanhenkisiä ihmisiä ja perustaa valitsijayhdistysten. Kannattaa aloittaa keskustelu paikallisista aiheista, jotka sinua kiinnostavat.

Ehdokkaita voi asettaa valitsijayhdistys, johon kuuluu vähintään 10 seurakunnassa äänioikeutettua jäsentä.

Kuka tulee valituksi?

Vaalien tulokseen vaikuttavat ehdokaslistan saama yhteinen äänimäärä ja ehdokkaan henkilökohtainen äänimäärä. Vaalin tulos määräytyy kunkin ehdokkaan saaman vertausluvun perusteella. Eri ehdokasryhmät saavat valtuustopaikkoja suhteellisesti saamansa kokonaisäänimäärän mukaan. Vastaava suhteellinen vaalitapa on käytössä myös kunnallisissa ja valtiollisissa vaaleissa.

Vaalitulokset selviävät vaalipäivän iltana 18.11.2018. Valittujen ehdokkaiden kausi alkaa seurakunnissa 1.1.2019.

Teksti: *evl.fi*

Kuva: *Esa Löytömäki*

Katso lisää: seurakuntavaalit.fi

HAUTAUSMAAN KUULUMISIA

Kesäkausi alkaa lähennellä loppuaan. Koululaiset ovat palanneet opiskelujen pariin kesätöistä, mutta kausityöntekijät jatkavat hautausmaalla vielä lokakuun loppuun asti. Kesällä on ollut kiva köllötellä rannalla, mutta kasveille ja työntekijöille kuumuus on tuonut haastetta. Kasteluvettä on kannettu hoitohautojen kukkapenkkeihin monia kastelukannullisia. Sadetimet raksuttivat muutamana yönä pahimpien helteiden aikaan, jotta nurmikko ei muuttanut kokonaan kullan keltaiseksi kopperaksi. Kuivuudesta huolimatta ruusubegonioiden kirkas kukkaloisto ei ole tänä vuonna jäänyt huomaamatta. Sankarimaan sinivalkoiset istutukset kestivät paahtavaa aurinkoa yllättävän hyvin ja ovat saaneet kiitosta hautausmaalla liikkuneilta.

Hautamuistomerkkejä on omaisten toimesta suoritettu tänä kesänä kiitettävästi. Hautapaikan haltija vastaa mahdollisesta hautamuistomerkin aiheuttamasta vahingosta. Mukavaa, että kaatuneet tai kallistuneet hautakivet saadaan takaisin paikoilleen ja näin hautausmaan yleisilmekin pysyy siistinä. Kaikilla omaisilla ja

työntekijöillä täytyy olla turvallista liikkua ja työskennellä hautausmaalla.

Hoitohautojen hoitokausi päättyy syyskuussa. Keleistä riippuen kesäkukat poistetaan hoitohautoilta syyskuun aikana ja syysivoukset jatkuvat hautausmaalla lokakuun loppuun asti. Kukkapenkkeihin täydennetään ja vaihdetaan mullat keväällä, jotta ravinteet eivät valu hukkaan talven aikana. Perennahoitohautoille istutetut juurakot talvehtivat kukkapenkissä. On siis ehdottoman tärkeää, että kukkamaahan ei syksyllä tai talvella istuteta esim. kanervia. Erillisessä purkissa kukkamaan reunalle voi tuoda syyskasveja, mutta perennapenkin juurakot on jätettävä rauhassa tuleentumaan ja vahvistumaan ensi vuotta varten.

Kynttiläkauden lähestyessä muistetaanhan lajitella kynttilöiden roskat oikeisiin astioihin: metalliset kynttilähatut metallijätteisiin, lasit sekajätteeseen ja muovit energijätteeseen.

Mukavaa syksyä!

Mari Lehto

Hautausmaanhoitaja

Tietokilpailu Forssan kirkosta

- Forssan kirkon tornissa näet ristin. Vai näetkö?
 - Se onkin kompassi ja se näyttää suuntaa ylöspäin
 - Se on vahvistettu radiolinkki
 - Siinä on risti ja vesipyörä
 - Siinä on pyöränrenkas ja risti, koska seurakunnassa on tehty pyöräretkiä
- Forssan kirkko sijaitsee
 - Ronttismäessä
 - Kalliomäessä
 - Ståhlmanin kalliolla
 - I linjalla
- Tunnistatko Forssan kirkkoherrat
 - Maistui matoja
 - Hiilestä rokki
 - Alban valosi
 - Enson leka
 - Mitäkö Lea syö
- Forssalaisten ensimmäinen kirkko oli
 - Tammelan kirkko
 - Tehtaan koulu
 - Metsä
 - Rukoushuone Rautatienkadulla
- Rakennustyyliiltään Forssan kirkko on
 - Uusgoottilainen
 - Barokkityylinen
 - Funktionalistinen
 - Futuristinen
- Lahjoituksena on saatu
 - Kirkon tontti
 - Kellotaulut
 - Kirkonkellot
 - Kirkon kivijalka
- Kirkon lasimaalauksissa on
 - Pokasaha, Otava ja paimenia
 - Koivu ja tähti
 - Eedenin puutarha
 - Joulu, pitkäperjantai ja pääsiäinen
- Kirkon tiilet ovat saatu
 - Savilävestä
 - Forssan tiilitehtaalta
 - Linikkalan pelloilta
 - Puretusta makasiinista
- Kirkon arkkitehti oli
 - Georg Theodor Chiewitz
 - Alvar Aalto
 - Josef Stenbäck
 - Joosef Arimatialainen
- Mikä näistä sanonnoista on forssalainen
 - Kun kirkon torni ja tehtaan piippu katoavat näkyvistä, koti-ikävä alkaa
 - Aikaisin myllyyn ja myöhään kirkkoon, pääsee molemmista pian pois
 - Aika käy pitkäksi kun pirulla kirkossa
 - Kirkossa ei ole ristivetoa

Teksti ja kuva: Esa Löytömäki

Syksyllä on alkamassa SURURYHMÄ LÄHEISENSÄ MENETTÄNEILLE.

Ryhmä kokoontuu kuusi kertaa torstai-iltaisin. Ohjaajina ovat pastori Heidi Sulkko ja diakoni Satu Pöllänen.

Jos olet kiinnostunut, ota nyt yhteys
Satuun p. 050 308 6770
tai satu.pollanen@evl.fi

HALUATKO YÖPYÄ KIRKOSSA?

Se on mahdollista
9.11.2018
Valon ja musiikin illan
jälkeen klo 22 lähtien.

Omat patja, tyyny ja makuupussi mukaan. Aamiainen pappilassa. Ilmoittautuminen 2.11. mennessä. Max 15 henkeä. Outi Aro-Heinilä, puh. 040-6647642 tai outi.aro-heinila@evl.fi

Kuolleiden lasten muistopäivänä
sunnuntaina 23.9.2018 klo 15

Rukoushetki

Forssan hautausmaan vanhassa siunauskappelissa
Mukana sair.past. Anne Mäkelä,
kantt. Tiina-Maria Kauppi

Lisäksi:

Jos haluat osallistua lapsensa menettäneiden sururyhmään, ota yhteys: Anne Mäkelä 050 337 3 158

Leskien klubi

Kaikille leskeytyneille avoin yhdessäolotuokio joka toinen tiistai Ystävän Kammarilla (Hämeentie 5)

Sopii hyvin sururyhmän jatkoksi tai kun puolison kuolemasta on jo kulunut pidempikin aika.

Leppoisassa ryhmässä virkistymme toistemme seurassa, jaamme ajatuksia elämästä leskeytyneiden jälkeen ja katsomme elämässä eteenpäin.

Alussa omakustanteinen kahvittelemahdollisuus.

Mukana myös diakoni Satu Pöllänen.

Syksyn ensimmäinen kokoontuminen on ti 11.9. klo 10-11:30.

Tervetuloa tutustumaan!

Vastaukset: 1c; 2abcd; 3a; Matti Jousimaa, b; Risto Heikkilä, c; Albin Savola, d; K.E. Salonen, e; Esa Löytömäki; 4b; 5a; 6abcd; 7ad; 8c; 9c; 10a